

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan

www.uzas.uz

2017-yil 9-iyun №24 (4423)

КЕНГ КЎЛАМЛИ ВА САМАРАЛИ УЧРАШУВЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 8 июнь кунини Шанхай ҳамкорлик ташкилоти Давлат раҳбарлари кенгашининг навбатдаги мажлисида иштирок этиш учун Остона шаҳрига келди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевни Остона халқаро аэропортида Қозоғистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Асқар Мирзахметов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Саммитда ШХТга аъзо давлатлар раҳбарлари ташкилотнинг бугунги ҳолати ва уни янада ривожлантириш истиқболлари, минтақавий ва халқаро сибсатнинг долзарб муаммоларини муҳокама қилади.

Мажлисида Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар ўртасида савдо-иқтисодий ҳамкорлигини янада ривожлантириш, ШХТ фаолиятини кенгайтириш, минтақавий хавфсизлик ва барқарорлиқни мустаҳкамлаш, шунингдек, терроризм ва диний экстремизмга қарши курашни кучайтириш масалалари кўриб чиқилади.

Остона шаҳрида ШХТнинг Тошкент саммити қарорларини амалга ошириш бўйича Ҳиндистон ва Покистонни ташкилот аъзоллигига қабул қилиш жараёни низога етказилиши режалаштирилган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ШХТ саммити доирасида ўзи учун ажратилган қарорларни Покистон Иқтисод Республикаси Бош вазирини Навоз Шариф, Афғонистон Иқтисод Республикаси Президентини Ашраф Ғани билан учрашувлар ўтказди.

Покистон Иқтисод Республикаси Бош вазирини Навоз Шариф билан учрашувда мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликнинг бугунги ҳолати ва уни янада ривожлантириш истиқболлари, минтақавий хавфсизликни мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди.

Ўзбекистон Покистоннинг ШХТга аъзо давлат сифатида қабул қилиниши кўлаб-қувватлаб, ташкилотга раислиги даврида бу масалага алоҳида эътибор қаратди.

Мамлакатларимиз халқаро майдонда бир-бирини қўллаб-қувватлаб келмоқда. Ўзбекистон ва Покистон ўртасида сибсий, савдо-иқтисодий, маданий-гуманитар ва бошқа соҳаларда давлатлараро, ҳукуматлараро ва идоралараро 50 га яқин ҳужжат имзоланган. Мамлакатимизда Покистон инвестицияси иштирокида 55 корхона фаолият кўрсатмоқда.

Ўзбекистон Покистонга пахта толаси, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, кўнчилик хомашиси, қора ва рангли металллар, қурилиш материаллари, транспорт ва туризм хизматларини экспорт қилади. Покистон мамлакатимизга дори воситалари, кимё ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етказиб беради, транспорт хизмати кўрсатади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Покистон билан кўп қиррали ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада ривожлантириш тарафдори эканини қайд этди.

Покистон Бош вазири Навоз Шариф Покистон Ўзбекистон билан барча соҳаларда ҳамкорлигини янада кенгайтиришдан манфаатдор эканини таъкидлади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Афғонистон Иқтисод Республикаси Президентини Ашраф Ғанининг учрашувидея мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ва Афғонистон халқларининг урф-одат ва анъаналари бидрига ўхшаш. Икки давлат ўртасида яқин кўнчилик алоқалари ўрнатилган, турли соҳаларда самарали ҳамкорлик қилиб келинмоқда.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Афғонистондаги вазиятни сибсий йўл билан ҳал этиш, мамлакатда барқарорлиқни таъминлаш, иқтисодиётини ривожлантириш

позициясида қатъий эканини таъкидлади.

Мамлакатимиз Афғонистонга электр энергияси, мева-сабзавот, нефть маҳсулотлари, минерал ўғитлар экспорт қилади. Қурилиш, энергетика, транспорт ва таълим соҳаларидаги лойиҳаларни амалга оширишда иштирок этиб келмоқда. «Ўзбекистон темир йўллари» акциядорлик жамияти томонидан Ҳайратондан Мозори Шарифгача темир йўл линияси қурилган. Мамлакатимиз кўмаги билан Афғонистонда кўприклар, юқори вольтли электр линиялари, оптик толали кабель линиялари, сув таъминоти тармоғи барпо этилган.

Президент Ашраф Ғани Афғонистонда барқарор ҳаётнинг тикланишидаги Ўзбекистоннинг катта ҳиссаси Афғонистонда юксак кадрларни таъкидлади ва бунинг учун миннатдорлик изҳор этди. 2016 йилда Шанхай ҳамкорлик ташкилоти Давлат раҳбарлари кенгашининг Тошкент саммити доирасида икки мамлакат раҳбарларининг олий даражадаги учрашувидея эришилган келишувларнинг амалга оширидан манфаатдор эканини таъкидлади.

Учрашувда мамлакатларимиз ўртасидаги сибсий, савдо-иқтисодий, транспорт коммуникациялари, маданий-гуманитар соҳалардаги алоқаларни янада ривожлантириш истиқболлари, шунингдек, халқаро ташкилотлар доирасидаги ҳамкорлик, минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб масалалар муҳокама қилинди.

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев Шанхай ҳамкорлик ташкилоти Давлат раҳбарлари кенгаши мажлиси муносабати билан «Остона опера» Давлат опера ва балет театрида намойиш этилган концертни томоша қилди.

Шанхай ҳамкорлик ташкилоти саммитининг асосий тадбирлари 9 июнда бўлиб ўтди.

А. ҲОЗОВ,
ЎЗА махсус мухбири

куни, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни, Ўқитувчилар ва мураббийлар куни каби қутлғ айёмларда сайиллар уюштирилмоқда. Бугун юртимизда баҳорда ўтказилган Наврўз сайли, сумалак сайли, гул сайли, бойчечак сайли, чучмома сайли, тут сайли, ёзнинг бошида сув сайли, ўрик сайли, олма сайли, куз фаслида қовун сайли, узум сайли ва бошқа сайиллар мавжуд.

Давоми бешинчи саҳифада.

Юртимизда маданият ва санъат соҳаси ривожига алоҳида аҳамият қаратилмоқда. 2017 йилнинг 31 майида қабул қилинган Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг “Маданият ва санъат соҳасини янада ривожлантириш ва такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори бунинг амалдаги тасдиғи бўлди.

ЗАНГИОТА САЙИЛИ — ТАРИХИЙ БАЙРАМ

Қарорга мувофиқ, “Ўзбекистон Республикасида маданият ва санъат соҳасини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш бўйича 2017-2021 йилларга мўлжалланган чора-тадбирлар дастури” тасдиқланди. Дастурнинг асосий йўналишлари доирасида бир қатор муҳим вазифалар белгилаб берилган.

Хусусан, бу муҳим ҳужжатда “Баҳор нафаси” халқаро санъат фестивали, “Бойсун баҳори” халқаро фольклор фестивали, “Ёшлик баҳори” республика ёш опера ижрочилари фестивали сингари тадбирлар, турли халқ сайилларини ташкил этиб, уларга хорижий сайёлхонани кенг жалб этиш зарурлиги қайд этилган.

Ҳозирги кунда анъанага айланган нуфузли фестивалларимиз билан бир қаторда халқ сайилларини ҳам ташкил этишга алоҳида уруғ берилган. Чунки халқ сайиллари — йилнинг маълум фаслида ўтказилган катта ва тантанали сайр-томшалар бўлиб, одатда Наврўз байрами, Рўза ва Қурбон ҳайитларида ташкил этилган.

Сайил шаҳарларнинг бош майдонларида, чорсу ва расталарда, шаҳар ташқарисидея сайилгоҳларда, шунингдек, қадамжоларда — йирик зиратгоҳлар, авлиёларнинг мазорлари яқинида ўтказилиб, бир-икки ҳафта давом этган. Сайил якунида байрам дастурхони атрофида меҳмондорчилик қилинган. Якунда эса сайилчилар, албатта, давра қуриб Аҳмад Яссавий, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий, Бобораҳим Машраб шеърлари билан айтиладиган қўшиқларни куйлашган.

Сайилгоҳларда ошхона, чойхона, нонвойхоналар ишлаб турган, мева-чева, атторлик, баққоллик дўконлари очилган. Пойга, кўпқари, кураш, чавгон мусобақалари, дорбоз, ҳофиз, созаанда, раққос, масҳарабоз, қизқичларнинг чиқишлари, айк, илон ўйинлари, туя, кўчқор, хўроз уриштириш, мушакбозлик томошалари кўрсатилган.

Мустақиллик йилларида юртимизда халқ сайиллари мазмунан ўзгариб, кўпроқ миллий тус олди. Умумхалқ байрамлари, хусусан, Мустақиллик

Иқром ОТАМУРОД

ВАТАН — МЕҲРИ МУРUVВАТ

...Ватан — қадим дунёдир,
Ватан — тарих ҳикмати.
Ватан — қисматга жодир,
Ватан — Ҳақиқат қати.

Ватан — қадим дунёдир,
Ватан — суврату сийрат.
Ватан — тилга имлодир,
Ватан — малҳаму тийрат.

Ватан — қадим дунёдир,
Ватан — жовид садоқат.
Ватан — зехну зиёдир,
Ватан — тоқатга тоқат.

Ватан — қадим дунёдир,
Ватан — нурдир, нурафшон.
Ватан — онгда имлодир,
Ватан — оқибатга шон.

Ватан — қадим дунёдир,
Ватан — меҳру муруват.
Ватан — элга баҳодир,
Ватан — қанғулда қат-қат.

Ватан — қадим дунёдир,
Ватан — вақтга ён, йироқ.
Ватан — мунирли ёдир,
Ватан — макони туфроқ.

Ватан — қадим дунёдир,
Ватан — дунёга қурбат.
Ватан — сеҳру синодир,
Ватан — дунёга қудрат.

Ватан — қадим дунёдир,
Ватан — тарих ҳикмати.
Ватан — қисматга жодир,
Ватан — Ҳақиқат қати...

Ифтихор

БМТ БОШ КОТИБИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНГА ТАШРИФИГА ДОИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг тақлифи билан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Антониу Ғутерриш 2017 йил 9 июнь кунини Ўзбекистонга ташриф буюради.

Икки томонлама учрашув ва музокаралар чоғида Ўзбекистон билан БМТ ва унинг тузилмалари ўртасидаги ҳамкорликнинг бугунги ҳолати ва уни ривож-

лантириш истиқболлари, шунингдек, минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб масалалар, жумладан, Орол фожиясининг экологик оқибатларини юмшатишга доир масалалар муҳокама этилиши режалаштирилган.

Ташриф дастурида Самарқанд, Нукус ва Мўйноқ шаҳарларига бориш кўзда тутилган.

ХАЛҚ ИЧИГА БОРАЙЛИК!

Яқинда бир танишим, мамлакатимизда юз бераётган оламшумул (бу сўзни билиб ишлатаётиман!) ўзгаришларни кўриб: “Яхши англай олмаганман, кунлар қанот боғлаб ўтгачи, замон тезлашиб кетяптими? Ҳамма жойда ўзгаришлар, мўъжизалар, қурилишлар, янгиликлар рўй бермоқда. Ҳаммаси янги — ишга муносабатлар ҳам, яшаш тарзи ҳам, масъулият ҳисси ҳам... Ҳеч бунақасини кўрмаган эдик...” деб қолди. Бошқалардан ҳам эшитган жойларим бўлди. Рост, барининг сабаби, бизларнинг аввало онгимизда, тафаккуримизда ўзгаришлар содир бўлаётганидир. Халқимизда ўзликни англаш жараёни жиддий паллага кирмоқда. Биз дунёга бошқача кўз билан қарай бошладик. Алалхусус, ўзимизда қанчалар теран имкониятлар мавжудлигини билиб бормоқдамиз. Бу жараённинг яхши самаралар бераётганини жумла ҳақон кўриб турибди.

2017 йили “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб номланган Президентимиз Шавкат Мирзиёев инсон манфаатларини баланд мақомда тутиб, халқ билан мулоқот қилгани мамлакатимиз ҳудудларида сафарлар уюштирилмоқда. Сирасини айтганда, Юртбошимиз ҳамма нарсага қизиққани,

ҳаётимизнинг қизиқтирмаган соҳасининг ўзи йўқ. Сафар чоғида ҳамма жойда бунёдкорлик ишлари, инвестиция лойиҳалари ижроси жараёни билан яқиндан танишади, ислохотларни олис ҳудудларга олиб бориш йўллари кўзатилади, тадбиркорлар билан учрашиб, уларга тавсиялар, кенгашилар беради, оддий фуқаролар уйларига кириб боради, уларнинг ҳовли ҳаётини ўз кўзи билан кўради, ҳулосалар қилади, Халқ қабулхоналари фаолиятини назардан ўтказди... Энг муҳим жиҳати, бу мулоқотлар халқимизни руҳлантирмоқда, уни янгидан-янги галабаларга давват этмоқда, кенг кўксига гурур жойламоқда, эртанги кунга катта умидлар билан қарашга чорламоқда. Ҳамма жойда халқ Юртбошимизни катта ҳурмат ва эъзоз билан кутиб олаётганини кўра-миз. Ибрат намунасига айланаётган бу сафарларни ойнаи ҳақонда томоша қилишнинг ўзи бир роҳат, бундай кунларни интиқлик билан кутиш оиламизда одат тусига кириб қолганини ҳам айтиб ўтай. Ҳамма хонадонда ҳам шундай эканлигига шубҳа йўқ.

Андижон вилоятига ташрифи чоғида давлатимиз раҳбари гоҳ Андижон шаҳрида, гоҳ Хонободда, гоҳ

Бўзда, гоҳ Асакада, гоҳ Улуғнорда — кўп туманларда халқ билан кўришар экан, жамиятимизнинг турли вакиллари билан учрашди, самимий суҳбатлар қурди. Уларнинг ичида тадбиркор ҳам, фермер ҳам, зиёли ҳам, қурувчи ҳам, шифокор ҳам бор эди. “Боғи Бобур”ни зиёрат чоғида масканни яна ҳам обод қилиш зарурлиги гадиққатни қаратиб, Президентимиз бундай деди: “Ўзликни англаб, буюқ тарихимизни ёшларга тушунтирсак, илм-маърифатни ривожлантирсак, ҳеч қачон қим бўлмаймиз!”

Президентимиз Бўз туманида энгил сановат соҳасидаги лойиҳалар билан танишди. Бўзда — сановат корхонаси?! Ҳеч бунақасини кўрмаган эдик. Ўзим худди шу туманда чекка бир қишлоқда туғилганман, болалигим шу ерда ўтган. Атрофимиз қип-қизил чўл эди. Агар мазкур туман бўз ва кўрик ерларда ўтган асрнинг 50-йилларида ташкил этилган бўлса, ўтган давр мобайнида бу музофотда бирон бир сановат корхонаси қурилганини ҳозир-гача эслаб олмайман.

Давоми иккинчи саҳифада.

АНДИЖОН ЗАМИНИДА

Ҳамма жойда бўлгани каби Андижонда ҳам мамлакатимиз раҳбарининг ташрифи катта ҳаяжон ва кўтаринки руҳда кутилаётган эди. Ташриф ниҳоят амалга ошди ва Юртбошимиз аввалги учрашувларида таъкидлаганидек, Андижонни яхши билишини, бу ернинг халқига ўзгача муносабатини яна бир бор исботлади.

Вилоят иқтисодиётини ривожлантириш, аҳоли фаровонлигини янада яхшилаш борасида, Ҳаракатлар стратегияси ижроси ва амалга оширилиётган ишлар билан танишим мақсадида давлатимиз раҳбари шаҳар туманлардаги бир қатор сановат, қишлоқ хўжалиги, кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик ва бошқа соҳаларга оид жойларни бориб кўриш асносида Ҳўжаобод, Олтинкўл, Бўз туманларидаги янги ташкил этилаётган боғлар, қўшма корхоналар, тадбиркорлар фаолиятдан мамнун бўлди. Давлатимиз раҳбарининг ҳамма жойда, ҳар бир соҳага “Халқ

бой бўлса, давлат бой бўлади” деган шiori ва вазифа нуқтаи назар билан қараш эл-улусни бениҳоя қувонтирди. Хонобод шаҳридаги сихатгоҳ ҳудудини ободонлаштириш, у ерда кенг миқёсда катта дам олиш масканини барпо этиш бора-сидея тақлифи ва кўрсатмалари эса айни вилоят аҳлининг кўнглидаги орзуси эди.

Давоми иккинчи саҳифада.

ДАВР ВА ИЖОД МАСЪУЛИЯТИ

Ёзувчилар уюшмасининг навбатдаги йиғилишида ёш ижодкорларнинг Республика Зомин семинарига тайёргарликнинг бориши ҳамда “Сарчашма мавжлари” номли адабий мақолалар тўпламининг тақдимотини ўтказиш масалалари кўриб чиқилди.

Ёзувчилар уюшмасида

Йиғилишда уюшма раиси, Халқ ёзувчиси Муҳаммад Али Зомин семинарида иштирок этадиган ёш ижодкорларнинг қўлёзмаларини тайёрлашда уюшманинг вилоят бўлими масъул котибларининг масъулиятини ошириш, номзодларнинг бадий жиҳатдан талабга жавоб берадиган асарларини Ижодий кенгашилар томонидан ўрганиб чиқиш ва қисқа муддатда улар ҳақида фикр-мулоҳазаларни тайёрлаб раҳбариятга киритиш зарурлигини таъкидлади.

Йиғилишда танқили олим, академик Бахтиёр Назаров масъул муҳаррирлигида нашр этилган “Сарчашма мавжлари” тўплами тақдимотини ўтказишга келишилди. Ушбу китоб ўтган асрнинг сўнгги ўн ва янги асрнинг дастлабки ўн беш йиллигида адабиётимизнинг тараққиёт сарчашмаларига бағишланган адабий-танқидий мақолалардан ташкил топган.

Ахборот хизмати

**АЛИШЕР НАВОЙЙ
НОМИДАГИ ТОШКЕНТ
ДАВЛАТ ЎЗБЕК ТИЛИ ВА
АДАБИЁТИ УНИВЕРСИТЕТИ
ЁШ ИЖОДКОРЛАРИ —
ГАЗЕТАМИЗ МЕҲМОНИ**

ХАЛҚ ИЧИГА БОРАЙЛИК!

Бошланиши биринчи саҳифада.

Энди эса манзара бутлақо ўзгача. Мана, Бўздаги қорхоналардан бири, "Evro Ekfin" масъулияти чекланган жамияти жаҳон бозори талаблари доирасида энг сўнгги технологиялар воситасида сутни қайта ишлаш ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш лойиҳасини муваффақиятли амалга оширмоқда.

Президентимизнинг 2016 йил 21 октябрдаги "2017-2021 йилларда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури тўғрисида" имзолаган қарорига асосан Бўзда ҳам янги замонавий уйлар бунёд этилмоқда. Давлатимиз раҳбари табиий газ, тоза ичимлик суви ва электр энергияси билан таъминланган ўнта уч хонали намунавий уйлар барпо этилган "Чорвадор" маҳалласида бўлди. Ана шундай уйлардан бирида яшаётган Акмал ва Зилолаҳон Раҳмоновлар хонадонини бориб кўрди, унинг шароити, қўлайликлар, оила турмуши билан танишди, фарзандлар тарбияси билан қизиқди. "Фарзандларимизни болалигидан гўзал ҳулқли, маданиятли қилиб тарбиялашимиз лозим, — деди Шавкат Миромонович, — Бунинг учун муносиб шароит яратишимиз керак. Улар қиройли, обод жойларда яшаса, кўп китоб ўқиса, маънавий олами бой, ватанпарвар бўлиб вояга етади." Бу — замон тақозоси, давр талаби.

Бу муҳаббатларнинг барчаси Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги "Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Харақатлар стратегияси тўғрисида"ги Фармони негизда мужассамдир. Бугунимиз ва келажакимиз яққол кўрсати берилган

бу ҳужжатда давлатимиз ривожланишининг бешта устувор йўналиши аниқ белгилаб қўйилди. Мухтасар айтганда, бу, давлат ва жамият қурилишини такомиллаштиришга қаратилган демократик ислоҳотлар, қонун устуворлигини таъминлаш, иқтисодийётни янада ривожлантириш, ижтимоий соҳани юксак чўққига кўтариш ва хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлашдан иборат катта дастурдир. Унинг ижроси йўлида мамлакатимизда залворли қадамлар олдинга ташланмоқда.

Ийгирманчи аср ўзбек адабиётининг чақноқ юлдузларидан бири, бу йил таваллудига 120 йил тўладиган Абдулхамид Сулаймон ўғли Қўлпон 1921 йилда ўзининг кейин машҳур бўлиб кетган "Халқ" шеърини ёзган, халқнинг қудратига юксак баҳо бериб эди:

Халқ денгиздир, халқ тўқиндир, халқ кучдир,
Халқ оловдир, халқ неъдир, халқ ўқдир...

Бир кўзюлур, бир кўнпар, бир қайнар,
Бир интихур, бир ҳовлиқар, бир ўйнар.
Йўқликни-да, очликни-да йўқ этар,
Ўз юртини ҳар нарсига тўқ этар...

Бутун кучин халқ ичидан олайлик,
Кўчоқ очиб халқ ичига борайлик!

Ҳа, шоир айтмоқчи, халқ ичига борайлик, бутун кучимизни халқимиздан олайлик! Бу сўзларнинг "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили"да алоҳида мазмун қанча эътиборни қувончидир.

Мухаммад Али,

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси,

Халқ ёзувчиси

ПУШКИН ДАҲОСИГА ТАЪЗИМ

Улуғ рус шоири А.С.Пушкин таваллудининг 218 йиллиги муносабати билан Тошкент шаҳридаги Халқлар дўстлиги хиббонида ўрнатилган шоир ҳайкали пойида тантанали маросим бўлиб ўтди.

Россиянинг Ўзбекистондаги элчихонаси вакиллари, таниқли шоирлар, ёзувчи ва таржимонлар, жамоатчилик вакиллари ҳамда талаба-ёшлар иштирок этган тадбирни Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси, Халқ ёзувчиси Мухаммад Али очиб шундай деди:

— Пушкин фақат рус шоири эмас, у жаҳон халқлари шоири ҳамдир. Ижодида озолик, севиғи-муҳаббат, инсонпарварлик, эзгулик каби умуминсоний ғояларни юксак маҳорат билан тараннум этган. Шоир ўз халқининг тил бойлиги, маданияти, миллий қадриятларини сурур билан қўйлади. Асарларида инсоннинг орзу-армонлари, ишончу умидини тасвирчан ва жозибали оҳангда ифодалади. Умуминсоний маданият тараққиётига қилган хизмати боис, унинг меросини дунё халқлари ҳамиша қадрлайди.

Россия Федерациясининг Ўзбекистондаги факултетида ва мухтор элчиси Владимир Тюрденев, Ўзбекистон Республикаси Вазили раҳматли муҳаббатли Миллатлараро муносабатлар ва хорижий мамлакатлар билан дўстлик алоқалари қўмитаси вакили Сергей Миронов, "Росотрудничество"нинг юртимиздаги ваколатхонаси раҳбари Виктор Шулика, Рус маданияти маркази раиси Александр Аристов ўзбек ва рус адабларининг адабий алоқаларида А.С.Пушкин ижодининг аҳамияти, шоир шеърларининг оҳанги, Ҳамид Олимқон, Зулфия, Миртемир сингари атоқли ўзбек шоирлари томонидан юк-

А.С.Пушкин асарларининг аксарият қисми она тилимизга таржима қилинган, мактаб ҳамда олий ўқув юртлири дарсликларига киририлган. Бугун ҳам ёш ижодкорлар томонидан улугъ адиб асарлари таржима қилинмоқда, адабий мероси ўрганилмоқда. Тадбирда шоир Хумоюн Акбар Пушкин шеърларидан она тилимизга ўғирган янги таржималарини ўқиди. Пушкин ижодини тарғиб этиш, шоир шеърларини ифодали ўқиб буйича ўтказилган халқаро танлов ғолибларига "Росотрудничество" ташкилотининг мукофотлари топширилди. Рус маданияти маркази томонидан намойиш этилган мусиқали саҳна композицияси анжуманга файз бағишланди.

Ўз мухбиримиз

ҲАЛОЛ ИШЛАНГ, БОЙ БЎЛИНГ, УЙ ҚУРИНГ!

Адиблар, санъаткорларнинг катта давралига қўшилиб, тез-тез вилоятларимизда иқидий сафарларда бўлганимизда шаҳар ва қишлоқларимизнинг кундан-кун чирой ошаётганини кўриб баҳри дилим очилади. Айниқса, янгилашган замонавий лойиҳалар асосида қурилаётган қишлоқ уйлари, уларга қўчиб қираётган юрдошларимиз қалбидаги секингина кўриб бошимиз осмонга еттири. Атрофи гулу гулзорларга бурканган обод йўллар четидан сафлик тизилган янги уйлар кўчаларга ўзгача шукӯҳ, файз бағишлаган.

Эски бинолар қайта таъмирланиб, аҳолининг маданий ҳордиқ чиқариши учун спорт, маданият саройлари, кутубхона, турли хизмат кўрсатиш шохобчалари, чиройли ва ичкэм бозорчалар барпо этилмоқда. Хуллас, қишлоқ аҳолиси ҳам шаҳарликлар каби барча шарт-шароит, қўлайликлардан баҳраманд бўлаётгани кўзни қувонтиради. Ахир, бундай обод қишлоқларда, муҳташам уйларида яшашни ота-боболаримиз хаёлларида ҳам келтирмаган бўлса керак. Негаки...

...Ушанда ўн етти ёш эдим. Мактабни олтин медал билан тугатганимдан хурсанд бўлиб, битирув оқшомига ошиқиб келдим. Бироқ тадбирда охиригача қатнашолмадим... Шу кунга отамни қамқоқ олишгани ҳақидаги совуқ хабарни эшитиб, кўнглимга хурсандликни сизгадир. Отам оддий ҳайдовчи бўлиб ишларди. Рўзгор харажатларидан қисиб-қимтиб йиққанларига пишиқ гишт олиб, узунлиги тўрт-беш метр кела-

яқинда мактуб ёзмоқчи эдим, миямда пишитиб юргандим. Аммо бу менга армон бўлиб қолди. Кўнгли губорини тарқатиш учун мен у кишига ёзмоқчи бўлганларимни сизларга илдиндим.

2015 йил 15 декабрда ўғлим менга донишмандлар хикматлари жамланган,

.....1969 йил энг яқин дўстим Санов-

хотирамда бир нарсалар чакнаб кетди! Узим богданман, китобдаги бир суратдаги аёл кўзимга жуда иссиқ кўринди. Ахир бу Сановбар дўстимнинг дўсти Хоноийм-ку, дедим. Китоб ичиди расом чизган Хоноийм номли портрет ҳам буни тасдиқлаб турганди.

....1969 йил энг яқин дўстим Санов-хотирамда бир нарсалар чакнаб кетди! Узим богданман, китобдаги бир суратдаги аёл кўзимга жуда иссиқ кўринди. Ахир бу Сановбар дўстимнинг дўсти Хоноийм-ку, дедим. Китоб ичиди расом чизган Хоноийм номли портрет ҳам буни тасдиқлаб турганди.

Бар ўзбекистон Миллий университетининг биология факультетига ўқишга кирди. Уша йили дўстим Хоноиймни кўрсатиб "Танишинг бу меннинг курсдошим Хоноийм", деди. Мен ушанда Жаҳон тиллари университетига ўқиётган эдим.

Гарчи оғир бетоб бўлиб, уч кечаю тўрт кундуз шифохонанинг жонлантириш бўлимида ётган, микроинсултни бошдан кечирган бўлсам ҳам, Яратганининг қудрати билан бир марта кўрган инсонимни Нодиржоннинг китоби сабаб бўлиб, эслаб қолдим. Салкам 50 йил бўлибди! Дўстимнинг дўсти — менинг ҳам дўстим! Хоноиймни топиб Сановбарни севинтираман, деб яхши ниятимни амалга оширмоқчи бўлдим. Бир кунни Сановбардан ўсмоқчилаб курсдошинг бор эди-ку, Хоноийм, ўшанинг фамилияси нима эди, дедим. У айтди. Қўлим-да фақат исм-фамилия ва Сурхондарёнинг Пошхурт қишлоғи деган маълумот бор. Ойдек равшан. Ушбу манзилга

Бошланиши биринчи саҳифада.

Шавкат Мирзиёев 2016 йилнинг кеч кўзида Андижон аҳли вакиллари билан бўлган сайлов олди учрашувида адолатли ҳукмдор, маҳоратли саркарда, атоқли шоир ва давлат арбоби, Андижон фарзанди Заҳриддин Мухаммад Бобурнинг машаққатларга тўла ҳаёти, бетакор ижодининг инсон маънавий камолотидаги катта аҳамияти тўғрисида тўққинлаб гапирганида, андижонликларнинг барчаси қаттиқ ҳаяжонга тушган эди. Айниқса, Бобур Мирзонинг ватанпарварлик ғоялари, туйғулари билан тўлиб-тошган, бу борада айниқса, ёшларга ибрат намунаси бўлиб хизмат қилаётган асарларини мамлакатимизда, жумладан, унинг юрти Андижонда кенг тарғиб этиш лозимлиги хусусидаги кўрсатмалари умуман маънавиятга, адабиётга бўлган юксак эътибор ифодаси эди.

Юртбошимиз тақлифи ва ташаббуси билан Андижонда 2017 йилнинг Заҳриддин Мухаммад Бобур йили деб эълон қилиниши муносабати билан вилоят ҳокимлиги томонидан махсус қарор қабул қилинди ҳамда йил дастури тузилди. Бу борадаги хайрли ишлардан бири "Боги Бобур"ни кенгайтириш, уни янада ободонлаштириш ва халққаро туризм ҳудудига айлантириш билан боғлиқ тадбирлар, таъмирлар, қурилишлардир. Давлатимиз раҳбари богдаги Бо-

бур Мирзонинг ҳайкали, рамзий қабрини зиёрат қилиб, бошқа объектларни кўздан кечириб экан, Бобур халққаро жамоат фонди ва экспедицияси томонидан турли хорижий мамлакатлардан олиб келинган темируйлар, бобурийлар ҳаёти ва ижодига оид шарқу фарб халқлари тилларидаги нодир китоблар, қимматли қўлёзмалар ва бошқа ашёлар асосида бунёд этилган "Бобур ва жаҳон маданияти" музейи ёрқин тасаввур уйғотди. Зеро, мазкур мозийгоҳ

АНДИЖОН ЗАМИНИДА

давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 21 майдаги "Қадимий ёзма манбаларни сақлаш, тадқиқ ва тарғиб қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ҳамда 31 майдаги "Маданият ва санъат соҳасини янада такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида"ги, халқимизнинг қадимий тарихи ва маданий меросини чуқур ўрганиш, маданият масканларини ривожлантиришга қаратилган қарорларининг амалдаги намунаси эди.

Юртбошимиз "Боги Бобур"да, умуман Андижонда Бобур номини абадийлаштириш, тарғиб ва ташвиқ этиш борисадаги ишлар билан атрофлича қизиқар экан, Бобур халққаро жамоат фондининг келгусидаги фаолиятга ривож тилади, айни вақтда Бобур мақбарасини қайта барпо этиш, музейни

янада кенгайтириш, умуман, истироҳат боғидаги ишларни янада жонлантириш билан боғлиқ тақлиф ва тасвирларини ҳам баён этдики, бу тавсия-режаларнинг рўёбга чиқиши ушбу масканни нафақат мамлакат, балки халққаро миқёсдаги зиёратгоҳга айланишини таъминлашга ишончимиз қомил.

Ҳа, Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Андижон заминиди бўлиши кўп соҳа вакилларининг гайратига гайрат қўшди, шу билан бирга айримларни ҳушёр тортидир, албатта. Вилоят халқининг меҳнат-кашлиги, тadbиркорлиги, қатъиятчилиги, сабр-бардошличилиги берган баҳоси эса

ҳаммага катта масъулият юкледи. "Бобур Мирзо халқимизнинг буюк фарзанди. Адабиёт, илм, маърифат нуқтаи назарини у ҳамон яшайпти. Бу масканни янада обод қилиш зарур. Ўзликимизни англаб буюк тарихимизни ёшларга тушутирсак, илм-маърифатни ривожлантирсак, ҳеч қачон кам бўлмаймиз!" деган самимий сўзлари мамлакатимиз раҳнамосининг Андижонга, Заҳриддин Мухаммад Бобурга катта эҳтиромни далолатидир, деган фикр ҳар бир андижонликни гурурлантиради. Бу ифтихор эса, шубҳасиз, беқибёс, жонаҳон Ватанимиз Ўзбекистонга бўлган муҳаббат, садоқат ҳис-туйғулари билан уйғун ва ҳамоҳангдир.

Қамчибек КЕНЖА, Ёзувчи

ЕНГИЛМАС КУЧ БЎЛСИН

Барча орзумдан инсонлар қатори ҳаётимнинг энг ёруғ кунлари илк бор қўлимга китоб олиб ўқий бошлаган пайтм, деб ҳисоблайман. Яхши китоб кишини беминнат, бетаъми қилиб тарбиялаб боради. Ноёб инсоний фазилатлардан бири дид-фаросат бўлса, китоб шу ноёб гавҳарни богбон каби парвартишлайди.

Ийгирма ёшимда ўқиган китобларимни ўттиздан ошгандай қайта ўқий бошладим. Онгу шуурида бутунлай янгича ҳис-туйғулар уйғонди. Чингиз Айтматов асарларини қайта-қайта ўқиб эканман, китоб деган мўъжизани яна бир бор англаб етдим. Улуғ адибимиз Абдулла Қодирийнинг "Ўткан кунлар" асарини қирқ ёшда ўқиганимда тيرانроқ тушудим. Бу кичкина ҳаётий тажрибамдан англаганим шу бўлдики, назаримдан, инсон 30 ёшдан ошгач ҳар кунни нима-

дир ўқишни зарур эҳтиёж деб билмоғи лозим экан. Чунки китоб ўқимоқ ҳам тақдир насиб этадиган нури, таъбир жоиз бўлса, соҳир лаҳзалардир. Китоб ўқийтган одам — сув ичаётган одам кабирдир. Зотан, сув ичаётгани одамни чалғитиб бўлмайди. Кўп ўқиган одамнинг кўзи қалб бўлақларини очилади. Бу бўлоқлар авлоддан-авлодга ўтадиган маънавий бойлик, ҳеч тугамайдиган, кетмайдиган давлат. Инсоният яралганидан буён зиёга, маърифатга интилиб яшайди. Оламнинг барча эзгуликлари китоб аталмиш мўъжизавий куч атрофда айланади.

Китоб йиғиб уни ўқимайдиган ва ундаги фикрларни ҳаётига таъбиқ этмайдиган, йиққан китоб билан мактабидан бошқа иш қўлидан келмайдиганларнинг ўзини маърифатли, деган юргани-

ни ҳам кўрдим. Бундайлар ҳамма замонада бўлган. Қишлоғимиздан шаҳарга иш излаб кетган Салом ака йиллар ўтиб икки нафар фарзандли бўлган, ака кишлоққа қайтиб келди. Отасидан қолган эски уйини таъмирлаб, қўчиб келганида биз болалар унинг китобларини ташиш-гандик. Ушанда мен битта одамнинг шунча кўп китоби борлигини кўриб ҳайратга тушганман. Эрталаб мактабга кетаётганимда ҳам, келаятганимда ҳам деразасидан қарасам, у китоб ўқиб ўтирган бўлар эди...

Китобларни далага олиб кетардик. Адирга бормаган кунларда эса тушлик вақти, богнинг тўридаги олма дарахти шохига ўтириб олиб китоб ўқийдиган бўлдим. Қайси асар эканлиги ёдимда йўқ, аммо, қизиқ, жойи келганда роса қулганман, могом: "Набирам китоб китобини бўлиб қолди", деб мени баррига босиб, сув ичириб, оқ-воҳ қилганлар.

Раҳматли отам менга янги китоб олиб келиш учун вақт топиб, Нарпайдан Самарқандга борар эди. У пайтлар Нарпай билан Самарқанднинг ораси жуда олис эди... Балки отам ўшанда зар дўппилар, ҳар хил ширинликлар ҳам келтирдигар, аммо кўзим фақат китобларга тушар эди. Хотирамда қолгани ҳам китоблар бўлди.

Истиқлол шарофати билан миллий қадриятларимизга эътибор ошди. Бугунги ўзбек китобхони нимами ўқиб кераклигини англаб бормоқда. Энг муҳими, ёшларимиз зарарли китобдан, турли маънисиз битиклардан химояланган. Президентимизнинг "Китоб маҳсулотларини чоп

этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мўлаоси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида"ги фармони ижод аҳлини беҳад руҳлантирди. Китобхонлик маданияти — миллий маданиятимизнинг энг нодир қўрғинишидирки, бу эзгу ишга барчамиз ўз ҳиссамизни қўшишимиз зарур.

Юртбошимиз Тошкент шаҳридаги бунёдкорлик ишлари билан танишиш чоғида Юнусобод туманида жойлашган Увайсий номидаги маҳалла аҳли билан учрашиб, китобхонлик ва унинг ёш авлод тарбиясидаги ўрни ҳақида кўп маслаҳатлар берганида юрагимдан шундай туйғулор кечди: ўз замонаси зулмидан чеккан ноаларни, кўз ёшлари газалларида маржондек тизилган Увайсийнинг руҳи шод бўлди. Ҳа, одамод эшар экан, қалби нурулини турмоғи шарт.

Бу нур китобдир. Китобга эғиллайлик, китобни тавоф этайлик. Болаларимизга китоб совға қилайлик!

Ошмакларда юрганлар,
Кўшур сарой турганлар,
Не берай, деб турганлар,
Болага китоб беринг!
Бола оқшур, қоқ каптар,
Дунёлардан беҳабар,
Ёзувлик топмай ҳабар,
Болага китоб беринг!
Кўзи очик, кўрмасдан,
Шайтон йўлдан урсдан,
Отадан юз бурмасдан,
Болага китоб беринг!
"Лисон ут-тайир"ларим,
Юракка сайларим —
Денгизим, наҳрларим —
Болага китоб беринг!
Кескир қилч бўлсин у,
Китобга ўч бўлсин у,
Енгилмас куч бўлсин у,
Болага китоб беринг!

Зулфия МҰМИНОВА,
шоира

"Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетаси меннинг 40 йилдан буён ҳамроҳимга айланган. Газетанинг барча сонлари архивимда сақланиб турибди. Қайта-қайта арақлашдан зерикмайман. Бу йил ҳам қизим: "Онажон, қайси газетани ўқишни кўнглингиз тўсайди, обуна қилиб бераман", деди. Мен ҳар галгидек "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетасини танладим.

Хозирча шифокорларнинг маслаҳати билан юриш мумкин эмас. Демак, зерикмаслик учун нима биландир машғул бўлишим керак. Табиийки мени фақатгина мўлаола чалғитади. Газетанинг ҳар сонини муштоқлик билан кутаман. Такрор ўқийман, яхши мақола, шеър, ҳикояларнинг ўзимга ёққан жойларини дафтаримга кўчириб бораман.

Яқинда деразадан қараб ётиб ҳовлидаги 40 йиллик гуҷум дарахтига кўзим тушиб қолди. Раҳматли онажоним шу гуҷумнинг томирини шамол яламан, деб пахталикча урам олиб келиб ўтказганди. Уша гуҷум, айниқса, бу йил жуда чиройли манзара касб этибди. Хаёл суриб қолдим. Ҳатто ўсимлик дунёси ҳам ўзига кўрсатилган ғамжўрликдан яйраб кетади. Инсон ҳам шундай меҳрга, дийдорга муштоқ. Шу пайт газета тарқатувчи қиз келиб сеvimли газетамни қўлимга тутқазди. Газетани олишим билан охириги саҳифасидаги Нодиржон Норматовнинг вafоти ҳақидаги хабарни ўқиб жуда хафа бўлиб кетдим. Ички саҳифада расми билан ёднома ҳам берилган экан. Ахир мен у кишига

яқинда мактуб ёзмоқчи эдим, миямда пишитиб юргандим. Аммо бу менга армон бўлиб қолди. Кўнгли губорини тарқатиш учун мен у кишига ёзмоқчи бўлганларимни сизларга илдиндим.

Бундан икки йил олдин Нодир Норматовнинг "Рўзи Чориевнинг сўнгги васияти" асари қўлимга тушиб қолди. Мен илгари ушбу расом ҳақидаги очерклар, мақолаларни жуда кўп ўқигандим, ҳатто уларни йиғиб қўйганман. Шунинг учун менга бу китоб жуда ёқиб қолди. Қайта-қайта ўқидим. Та-рихга айланган суратларни диққат билан томоша қилдим, уша йилларга қайтгандай бўлдим. Яна ўша суратларни ўқиб жуда хафа бўлиб кетдим. Ички саҳифада расми билан ёднома ҳам берилган экан. Ахир мен у кишига

да қанчалар севинганимни бир Яратган билди, бир ўзим билдим. Яқинда бир ёзувчининг "Инсон бу дунёга дийдор учун келади", деган сўзларини ўқигандим. Ростдан ҳам дийдордай ширин нарса бормикан бу дунёда!

Шундай қилиб, 2016 йил 19 феврал номозом, шу фотон пайти эди. Телефон жингиллаб қолди! Олсам Хоноиймнинг овози. Мен Амударё кўпригидан ўтдим, таксиданман, Урганчининг қайси еридасизлар, деб турибди. Вой, деб юбордим. Мени деб, менингни кўнглим деб Сурхондарёдек узоқ бир жойдан элик йил деганда, бир оғиз сўзимни сийрамай, бир ҳазрати инсон келаяпти экан! Ҳаяжонланмай бўладимми? 360 томмирим ҳаяжондан титраб кетди. Вилоят шифохонаси билан тўғри келаверинг, ҳозир кутиб оламиз, дедим. Келишимнинг сиз юришга ярамайсиз, ўзим олиб келаман, дейишга қарамай кўча бошидаги дўкон олдида кетаялману, сира-сира ишонгим келмайди. Ҳаёлимда яна бир шоирнинг

ти атиргул ранглари жололантирган чироклар таъсириданми, билдимми яна бошқа кўп-кўп номсиз ҳиссийларданми, Шайхнинг барҳаёт руҳи-равонидани бир-биримизни қучоқлаб йиғлаб юбордик. Сўзлар ҳамнарсани ифодаласа, бу исмсиз йиғининг номи нима эди? Бу на шодлик, бу на қайғу-алам йиғиси, балки шоир айтаганидек, "минг йил йиғлаган кўнгли"ларнинг йиғиси эди!

Хоноийм ва мен иккаламиз ҳам оғир дардларни бошдан кечирган эканмиз. Хоноийм турмуш ўртоғининг 40 кунлик маърақасини ўтказиб, азадор бўлишига қарамасдан, дўст дийдори деб йўлга чиқиб келибди. Бахтимизга шу кунни сўйхлар кам экан. Бир-биримизга сўянишиб зиёрат қилдик. Хивадан келса, Сановбар бизни қутиб ўтирган экан. Яна қучоқлашиб кўришдик, 50 йиллик соғинч — меҳр, дийдор, кўз ёшлар оқди, кўнглилар симобдек эриди, бизлар гўё бир мискол парга айландик. Бизларни, дўстларни учраштирган Нодиржоннинг жойи жаннатдан бўлсин.

Қадрдонларим! Мактубимни диққат билан ўқиб чиққанингиз учун раҳмат! Қани энди ёзувчимиз Чингиз Айтматов оға айтганларидек, "Бир фалсафа борга ўша шайди", деб конвертни очиларингизни, охиригача ўқишларингизни истардим. Ҳаммангизни ҳурмат қиламан. Мактубларда ёки қанчаларди ҳаётда учрашгунча саломат бўлинглар!

Муштарий:
Бекпошша РАЗЗОКОВА,
Хоразм вилояти, Урганч шаҳри

КЕЛАЖАТИМИЗ МАЯНЧИЛАРИ

Хар бир миллатнинг маънавияти, маданияти тил ва адабиётида намоён бўлар экан, бу борада иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлаш, қобилиятини рўёбга чиқариш учун шароит яратиш, уларнинг эркин фикр-лайҳадиган, кенг тафаккурли шахслар бўлиб шаклланиши учун зарур илмий, ижодий муҳитни қарор топтириш зарур. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг китобхонлик маданиятини оширишга, ёшлар маънавиятини юксалтиришда китобнинг аҳамиятига, қолаверса, адабиёт равнақида катта эътибор қаратаётгани ҳам ҳаётимизда бадий адабиётнинг ўрни нақадар улканлигини англатади.

Биринчи Президентимиз ташаббуси билан ташкил этилган университет зиммасига ўзбек тили ва адабиётини, унинг ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштирган, давр талабларига жавоб берадиган юксак малакали илмий ва педагог кадрлар тайёрлаш вазифаси қўйилган.

Шу жиҳатдан университетда талабаларни илмий-ижодий фаолиятга жалб этиш, тажрибали устоз ва мутахассисларга бириктириш, муайян мавзу устида изланишлар олиб бориш мақсадида бир қатор тўғрақарак фаолияти йўлга қўйилган. Ёш иқтидорли талабаларни рағбатлантириш, улар ижодини ўқувчилар оммасига таништириб бориш мақсадида университет Веб-сайтида очилган "Адабиёт гулшани" рукнида талабаларнинг шеърлари, ҳикоялари, таржималари ва илмий мақолалари мунтазам бериб борилаётган.

Талабалар машқларидаги ёшликка хос ўшқинлик, шижоат, янгилик яратиш ишқи бизни қувонтиради. Бу ўзбек адабиёти, адабиётшунослиги, тилшунослиги, таржимашунослигининг келажига катта умид уйғотади. Ғайратли қаламкаш талабалар сафи янада кенгайиб боришини чин дилдан истаб, уларнинг илмий машқларидан танлаб, "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" ҳафталиги ўқувчилари ҳукмига ҳавола қилдик.

Шухрат СИРОЈИДДИНОВ,

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ректори, филология фанлари доктори, профессор

УСТОЗ

Дунёда бир зот бор — қуёшга ўхшар,
Нур сочиб туради юзи-қўзидан.
Қалбингни қақшатган қаҳратонларин,
Юмшатиб оласан ҳатто сўзидан.

Дунёда бир зот бор — шабнамдек тоза,
Кўнгиллар кирини қувади дилдан.
Меҳнаткаш аридек тинмасдан роса,
Бол териб, бол йиғиб юради гулдан.

Дунёда бир зот бор — отангдек улуғ,
Бошинг эгиб доим қиласан эъзоз.
Ўйлаб ўтирмагин ким экан у деб,
У — азиз, меҳрибон, заҳматкаш устоз!

ЁШЛИК БЕКАТИ

Инсон умри — қарвон йўлидир,
Манзилларда турфа хил бекат.
Бекатларнинг ичида бири
Нур таратиб туради беҳад.

Бунда тўхтаб қалбин ёритмоқ,
Хар йўлчининг орзу-нияти.
Кимга насиб, кимларга армон,
Талабалик — ёшлик бекати.

Камолиддин ҒАМҚУЛОВ,
ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш
факултети III курс талабаси

ВИСОЛ

Юрагимга гуссалар тўлди, тушун,
Қалбимда бўронлар турсайди.
Озгина тинсайди минг йиллик довул,
Ишқимни гуллайтиб, кўзинг кулсайди.

Хар ёққа сочилса мусаффо ифдор,
Сўз десанг, сўзингдан жон бўлса пайдо.
Заминга чиқса-ю, тошларини ёриб,
Кўксимда кўқарса бетакорор дунё...

КУЗАТИШ

Шунчаки кетдингиз боқмасдан ҳаргиз,
Сиз бирга кетдингиз ҳаёл иккингиз.
Изингиздан боқиб, ўртаниб бағир,
Ҳижронда қолдик биз, кўнгил иккимиз.

БОҒДА

Тонинг кўзларида шудринлар мил-мил,
Чаманда зор куйлаб тинганда булбул.
Сўнгги бўсагини этолмай тортиқ,
Капалакни кичиб йиғлади бир гул...

Жавлонбек ЯХШИБОВЕВ,
ўзбек филологияси факултети
III курс талабаси

СЕН ОТАМГА ОТА БЎЛГАН

Фарзанд бўлиб улғайдим
Сенга бир сўз айтгим келди.
Кимлар сени ота деди,
Кимлар сени она деди.
Сен отамга ота бўлган,
Сен онамга она бўлган —
Бобом — Ватан, момом — Ватан.

Ўғилларинг кўзим дейсан,
Айтган хар бир сўзинг тотли.
Қизларинг юлдузинм дейсан,
Айтган хар бир сўзинг тотли.
Асалингдан гапирмай-ку,
Ҳатто берган тузинг тотли.
Сен отамга ота бўлган,
Сен онамга она бўлган —
Бобом — Ватан, момом — Ватан.

Кексаларинг меҳридаре,
Айтган сўзи дуо бўлди.
Байрогининг ўрни бўлак,
Жойи чўққи, само бўлди.
Фарзандларинг эл таниди,
Қадри дунё-дунё бўлди.
Сен отамга ота бўлган,
Сен онамга она бўлган —
Бобом — Ватан, момом — Ватан.

ОЙМОМО

Бу маконнинг кўз қувонар боғлари бор,
Булутларни бошга қўйган тоғлари бор,
Сиз қизларни ўхшатмангиз оймомога,
Оймомонинг юзларида доғлари бор!

Хулкар МУРТАЗОЕВА,
ўзбек филологияси факултети
I курс талабаси

РОЗИЛИК

Бу оламда шухрат деб,
Кўксимни кериб кетсам,
Йқилларга ҳам боқмай,
Бегона бўлиб кетсам,
Фақат ўзимни ўйлаб,
Ночордан кулиб кетсам,
Отам рози бўлмамай,
Отам рози бўлмамай!

Гулга кўнгил берсаму
Сўлиб қолса қўлимда,
Меҳру муҳаббат қолиб,
Нафрат бўлса дилмда.
Мендан норизо кимдир
Кўз ёш тўкса йўлимда,
Отам рози бўлмамай,
Отам рози бўлмамай!

Дунёга кўнгил қўйиб,
Адашсам тўғри йўлдан,
Бир қорига ярамай,
Ажралиб қолсам элдан,
Икки дунём қаро
Зулмат бўлурки, мендан
Отам рози бўлмамай,
Отам рози бўлмамай!

Санжар ТУРИМОВ,
ўзбек филологияси факултети
I курс талабаси

айян аклодий-тарбиявий аҳамият касб этишнинггина муҳим санамаяпти. Тўғри, аксарият шоир уносирларимиз ҳазилкаш, шўх, уйинқароқ, тошқир болакайлар ҳақида ҳажвий шёър ва ҳикоялар, дostonу киссалар битишмоқда. Аммо бундай асарларда ҳам наботот ва ҳайвонот дунёси болаларнинг ҳайратомуз нигоҳи орқали кашф этилмоқда. Ҳатто болаларни илм-маърифатдан баҳраманд бўлишга чорловчи — мактаб, китоб, турли ўқув қуроллари ҳақида битилган шеърларда ҳам образли фикрлашга интилиш кучли.

Бизнингча, эндиликда болалар шеърини умрбоқий мавзуларга қўл урилгани билан эмас, балки биринчи навбатда эстетик жиҳат: бадий ифода гўзаллиги, шоир поэтик маҳоратининг даражаси, ёш китобхон қалбига қанчалик яқинлигига қараб баҳо-лашмоғи керак.

Севинч ҒАБУОВА,
ўзбек тили ва адабиётини
ўқитиш факултети III курс талабаси

ОЛМОС ХОНИМНИНГ "ЎЗБЕК АДАБИЁТИ"

Боқудаги "Илм ва таҳсил" нашриётида озарбайжонлик таниқли адабиётшунос Олмос Улвийнинг "Ўзбек адабиёти" номли китоби нашр этилди. Олима Озарбайжонда ўзбек адабиётини ўрганиш аъёнасини давом эттириётган мутахассислардан бири. Унинг "Ўзбек адабиёти" китоби "Адабий портретта чизгилар", "Изланишлар, талқиқотлар", "Адабий сўхбатлар", "Сафар хотиралари" каби турта бўлимдан таркиб топган.

"Адабий портретта чизгилар" бўлимида муаллиф, асосан, Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижодий меросига тўхталиб, озарбайжонлик олимларнинг, хусусан, Ҳамид Арасли, Жаннат Нагиеванинг навоийшунослик

ри ҳаёти ва ижодига бағишланган талқиқотлар, рисоаларини яратишда ади манбаларга таянганини, шунингдек, таржимонлик маҳоратини ҳам алоҳида эътироф этади. Унинг озарбайжон адабиётига доир илмий ишларини ҳам эътибордан соқит қилмайди.

Олмос Улвий "Ўзбек адабиёти" китобида таниқли шоирлар Ойдин Ҳожиева, Уктамой ҳамда Хосият Рустамова ижодига ҳам тўхталади. Чунотчи, Х.Рустамованинг шеърлари ҳақида шундай ёзади: "Хосиятнинг ўнлаб поэтик мисраларини кузатиб, ҳозирги даврнинг, замоннинг маъносини англаш, тушуниш ва тушунтириш мумкин. Унинг ҳар бир шеърини эътибор билан ўқиш лозим. Хар гал ўқиганда улардаги янги

маъно, янги фикр ва янги гўзалликка эришамиз". Бундай эътирофлар, таҳлил ва талқиқотларни ўқиб замонавий ўзбек шеърини қардошлар қалбига чуқур кириб боргани, шоирларимиз ижодига берилган холис баҳоладан қалбимиз гурур, ифтихорга тўлади.

Озарбайжонда навоийшунослик илми қанчалик ривож топган бўлса, Ўзбекистонда низомийшунослик, насимийшунослик, фузулийшунослик аъёналари ҳам шундай изчил давом этаётди. Бунга "Ўзбек адабиёти" китобини ўқиб ишонч ҳосил қилиш мумкин. Китобдаги Навоий ва Фузулий девонлари, Бобур сиймоси тўғрисидаги мулоҳаза ва маълумотлар ўрин ортидан саҳифаларда Олмос Улвийнинг таржимонлик маҳорати ҳам кўзга ташланади. У мақолаларга далил сифатида келтирган туркий халқлар адабиётини намуналарни ўзи таржима қилган. Бир ўринда Абдулла Тўқай ижодини талқиқ қилар экан, муаллиф

Ўзбек адабиётшуноси Шерали Турдиевнинг бу мавзунинг теран ўрганганини таъкиллади ва Тўқайнинг шеърларини ўз таржимасида келтирди. Китобдан олимнинг адабий сўхбатлари, йўл қайдномалари, хотиралари, таассуротлари ҳам жой олган. Жумладан, "Куйлар афсона, қолдузди Тошкент" мақоласида Тошкентда ўтказилган адабий-илмий анжуманлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Ўзбек адабиётини теран нигоҳ билан кузатиб, ўрганиб келётган Олмос Улвийнинг янги изланиш ва талқиқотларида ҳам адабиётимиз, адабларимиз ижоди етакчи мавзу бўлишига ишончимиз комил.

Нафиса КАРИМОВА,
ўзбек филологияси факултети
II курс талабаси

БОЛА ҚЎНТИЛИ — БОЛА ҚЎНТИЛИ

Бутунги кунда ўзбек болалар адабиётини кечатган жараёнлар таҳлил этилган адабий-танқидий мақолалар, рисоалар кам. Қолаверса, болалар адабиёти бўйича дарслик-мажмуалардаги ижодкорлар ҳаёти ва ижоди ҳақидаги маълумотлар ҳам ахборот даражасида.

Кейинги пайтларда Сафо Матжонов, Курдош Қаҳрамонов, Раҳматилла Баракаев, Замира Иброҳимова, Гулноза Жураева, Наргиза Тўхтаева сингари адабиётшуносларнинг таҳлилий мақолалари матбуотда кўринмай қолди. Дейлик, профессор Сафо Матжоновнинг "Болалар шеърини таҳлил қилиш" ва "Ҳаёт ҳақидаги ва бадий ҳақидаги", "Холис нигоҳ, самимий таъсир" сингари мақолаларига бугун ҳам эҳтиёж бор.

Болалар адабиёти қандай йўсинларда янгиликларида, бутунги болалар шоири, носири, драматурги адабиётни қандай янгиликлар билан бойитмоқда? Яратилган асарларнинг адабий-эстетик қиммати, поэтик лаҳзагини нималар белгилайди? Албатта, қадриятларни қайта идрок этиш — маънавий қамолат калиги. Бироқ инсонийлик сабақлари, деган тушунчанинг мазмун-моҳияти теранроқ эмасмикан?

Бинобарин, бутунги болалар адабиёти мавжуд аъёналарнинг шунчаки давоми

эмас, изланиш, ўсиш ва янгилиниш, ҳар бир сўзга маънавий-эстетик мазмун юклашга интилаётган адабиёт. Жумладан, Турсунбой Алашбев шеърларида бепеён оламни бола нигоҳи билан кўришга, унинг турфа сир-синаотларини кашф қилишга интилаётган қаҳрамоннинг беғубор, содда, баъзан соддалик ортига яширинган болаларча тозалик, изланувчанлик ёрқин бўёқларда тасвирланган.

Анвар Обиджон шеърларида ҳаёт ҳодисаларининг анъанавий тимсоллар янгилаётганини кузатилади. Ифоданинг самимийлиги, қаҳрамоннинг ўз-ўзини тафтиш этиши руҳи кўзга ташланади. Рустам Назар асарлари кутулмаган хулосалар орқали ўқувчини фикрлашга, мушоҳада юритишга улласа, Дилшод Ражаб фахрия-мадҳияларида миллат қиёфасини белгиловчи меҳнатсеварлик, болажонлик, бағрикенглик, бунёдкорлик каби фазилатлар тасвирланади. Содиқжон Иноятов шеърларида кутулмаган, теша тегмаган мавзуларнинг тиник тасвирига, пишиқ хулосаларга гувоҳ бўламиз.

Муҳими, бутунги болалар шеърини табиат ва жамиятга ифода қилишга, инсоний муносабатлар ҳусусида ёш китобхон тасавури даражасида тимсолли фикрлаш билан ўзига хослик касб этмоқда. Энди му-

Адабий жараён

ДЎНТИЛИШНИНГ ПОИЧТИ...

Қадрият

Қадим-қадимдан ўзбек ва қорақалпоқ халқлари муштарак орзу, ягона мақсад йўлида аҳил яшаб келмоқда. Университетда сабоқ ола бошлаган пайтдаёқ тенгдошларимизнинг гўза урф-одатларимиз, маданиятимизга қизиқишлари баландлигига гувоҳ бўлдим. Шу боис айрим қизиқарли урф-одатларимиз ҳақида ҳикоя қилиш нияти туғилди.

Биз қорақалпоқларда қўш қўллар кўришиш одати бор. Ёши кичиклар катта ёшдагилар билан икки қўллар саломлашади. Бир қўлини узатиб кўришиш ҳурматсизлик ҳисобланади. Қизиқ томони, ўзбекларда икки қўллар саломлашиш кўпроқ эркак кишиларгагина хос. Қорақалпоқларда эса, бу эркакларга ҳам, аёлларга ҳам бирдек тааллуқли.

Яна бир гўзал аъёнанимиз бор. Қорақалпоқ дўпписи нафис ва бежирим попути билан хотин-қизларимизга ўзига кўрк бағишлайди. Дўппининг қийилган ҳолатига попути қисми жойлаштириш ўрнига қараб қизларимизнинг оилали ёки турмушга чиқмаганини билиш мумкин. Андиқроқ айтганда, дўппининг попути чап томонга қаратиб қийилса, бу қиз турмушга чиқмаган ҳисобланади, аксинча, ўнг томонга қаратилган бўлса, демас, бу оилали аёл.

Халқларимизнинг ўзига хос урф-одатларида эзгулик гоилари мўжассам. Зеро, урф-одат ва аъёналар — миллат тарихининг кўзгусидир!

Шаҳноза БОЗОРБЕКОВА,
ўзбек филологияси факултети I курс талабаси

Мангуликни қўриб турибсан...

Дэюн ТАКАМИ,
лпон шоири

Қушларнинг чуғур-чуғури, камалакнинг дам товланиб, дам қўздан йўқолиши, шамолнинг оний лаҳзаллик шилдати, ёмғир томчиларининг майса юзига оҳиста қўнши Мусаввирнинг нигоҳида жамланди. У борлиқдан ўзи учун зарур рангини излади. Бу ранг булутлар қўнжидами ёхуд қабатларнинг чарх уриб силкинатган қанотидами...

Мусаввир синиққина нур тушаётган туйнукдан теvarакка қараркан, ўзи излаётган ранг қайдадир яширинганини ҳис этиди ва чиза бошлаган сурвати ёнига қайтди. Сурват қаршида бир муддат сукут сақлаб, ҳаёи уммонига чўмди. Тарқоқ ҳалқларини жамлаш мушкул эди.

Ҳаёли гоҳ осмонда сузиб юрган булутларда, гоҳида самога интилаётган, кўзларида умидворлик акс этган одамда эди. Айни лаҳзада у булутга интилаётган инсоннинг расмини чизмоқ ила машғул эди.

Кун қиймани оғиб, туйнукдан тушиб турган хиёл нур ҳам кечинган, Мусаввир ишни шам ёруғида давом эттиришга киришди. Кўзлари юмилса бошладилар. Каттиқ толиққанини ҳис қилди. Омонатгина ўринда қолди. Айни шу лаҳзада эски ёғоч эшик "туйқ" этиб очилди ва ичкарига бир киши кирди. Унинг юзиде ки-нонга мойил енгил табассум ўйнади. Мусаввир у томон бир қаради-ю кутган

кишини келгандек севишиб кетди.

— Биродарим, хуш келибсиз... Шу деса-нигиз, бугун аjoyиб бир сурат устида ишляпман, — деди у завқ билан.

Нотаниш киши унинг бу гапига заҳарханда қудди ва:

— Сиз ҳаминша буюқ асарлар устида ишляйсиз, — деб истеҳзоли жимлайди. Мусаввир ҳаёлот оламига шўнғиб кетган эди, нотаниш кишининг гаплари унинг қулোগа кирмади.

— Мусаввир жаноблари, сиз қачон сурват чизасиз?

Бу тап мусаввирнинг онгу шуурига чакмоқдек урилди.

— Нега бундай деяпсиз? Бу суратлар менинг борлигим. Биродарим, нахот сиз ҳеч нарсани кўрмаётган бўлсангиз? Ахир, мана бу суратни кечанига тугалладим. Уни кўряпсизми? Унда инсон юрагининг минглаб бўлақларга бўлинигани ва бир бўлагидан янги юрак яралгани тасвирланган. Ҳозир эса булутга эврилаётган одам тасвирини чизмоқ билан машғулман. Наҳот сизга улар кўринмаётган бўлса?

— Афсус, оқ қозонинг ўзидан бўлак ҳеч нарсани кўрмапман.

— Бу сўзлар билан мени ҳайрон қолдирыпсиз, биродарим. Ахир, сиз кўриб турган деворларда илинган суратлар...

— Йўқ-йўқ, йўқ... Ҳеч қанақа тасвир йўқ, фақат оппоқ қорозлар. Сиз ростдан ҳам талбага ўхшайсиз. Одамларнинг гапи рост, шекилли...

МУСАВВИР

— Сизнинг кўзларингиз кўрмай қолган. Бемаъни гапим учун уэр, уэр... Ахир, бу менинг дунём-ку... Хар бир сурватим рангин дунёнинг бир парчаси. Сиз... — мусаввир чуқур ҳўрсинди, — сиз гофил экансиз...

— Биргина мен эмас, қулбангизга кирган одам зоти борки, бунга амин бўласиз. Сиз ўзингизни мусаввир деб ўйлайсиз, атрофдагилар эса... Ахир, бу ерда бирорта сурват йўқ-ку! Бор-йўти нураган девор-у сочилиб ётган оппоқ қорозлар... Тагин бу кишим мусаввир эмиш... Ҳаҳ-ҳа-ҳа...

Мусаввирнинг миясига: "Нахот одамлар ҳиссиз... уларнинг кўзлари фақат бушлиқни кўради", деган фикр чакмоқдай урилди.

Нотаниш кимса қулбангиз ичига яна бир қур назар солиди-ла, илжайган қўйи чиқиб кетди. Мусаввир эса бирпас сурватларига тикилиб турди-да, яна чи-зишда давом этди. Аслида у бундай ҳолатга қўнмиқанди. Одамлар келиб, у чизган расмларга бепарво қарашар, деворларда ҳеч қанақа расм йўқлигини айтиб мусаввирни аҳмоққа йўйиб кети-шарди.

Мусаввир эса одамларнинг ҳали ҳам гафлатда эканликларидан, у чизган

нозик тасвирларни илғай олмасликларидан қуйинарди.

"Нега менинг кўзимга равшан кўри-ниб турган сурватлар уларга кўринмайди? Нахот санъат мўъжиза эмас? Одамлар гафлатга чўмганми?", деб ўйлади Мусаввир.

Аммо у қачондир ўзи яратган асарлар одамларга манзур бўлишига ишонарди. Қачондир уларнинг бутон бойлаган кўзлари очилишига умид қиларди. "Аслида уларнинг кўзи эмас, қалби сўқир", лерди ачинган қўйи.

Мусаввир ўзига ўзи таскин бе-риб, ўйлар оғушидан яна ўз иши-га шўнғиб кетди. Бир ёнда одамнинг кўксига кўеининг порлаб тургани тасви-ри, бир ёнда юлдузлар қўйнидаги одам тасвири...

Мусаввир мўйқаламини юргизаркан юраги ҳарпикиб кетарди.

Шу онда... Яна хона эшиги очилди, ичкарига уч киши кирди. Уларнинг бири тепакал қорин қўйган ўрта яшар, бирининг юзи-га сепкил тошган, совуқ қиёфага ким-салар эди. Учинчиси ёшроқ, олми ки-йинган, аммо кўзлари такабуруна алан-галанарди. Улар кирибоқ, Мусаввирга

мугамбирона илжайишди. Сўнг нимани-дир қидиргандек деворларга қарашди.

— Эй, сохта мусаввир! Бехуда уриная-сан. Ўзингни даҳо деб ўйлашни бас қил. Сен шу пайтгача ҳам ҳеч нарса чизма-гансан, энди ҳам ҳеч нарса чизолмайсан, — деди тепакал кимса.

Шериклари унга қўшилиб Мусаввир-ни мазак қилишди.

— Умрини бехуда ўтказаетган бу но-бахорини қувши керак, — деди сепкилли кимса.

— Ҳа, рост. Уни бадарга қиламиз, — дея қўлимча қилди ёшроғи.

Шунда ҳам Мусаввир уларга қиё боқ-мади, ишда давом этарди, у асарини битиришга астойдил киришганди.

Ҳалигилар орта қайтиб, эшик-дан чиқишаркан, жўровоз бўлиб қичқирди: — Телба мусаввир, сохта мусаввир... Бу таъна-дашномлар мусаввирнинг кўнглига оғир ботди. "Мен уларга ўз дунё-ни кўрсатишим даркор", деди ўзига ўзи. Мусаввир бир зум саросимага тушди. Мўйқаламини жойига қўйиб, жойидан илкис қўзғалди ва гандираклаганча эшик томон юрди. Ташқарига чиқди. Атроф на-қадар фараҳбахш... Майин шабадда тани яйради. Ботаётган қўшдан бир муддат кўз узмади. Осмонда қотиб турган булутларга термулганча ҳаёлга берилди: "Мен ўзим излаган рангни топа олмадим. Афсус... Мен сохта мусаввирман... Бу ерлардан

кетаман, ўша рангни топшим керак. Шунда одамлар менинг устимдан кулиш-майди. Зора, улар менинг сурватларимни кўра билишса..."

Мусаввир қулбасини тарк этди...

Эртаси кун қишлоқда мусаввир йўқо-либ қолганми, деган гап тарқалди. Биров сохта мусаввирдан қутулдимиз-да деса, би-ров телбага сонлар орасида нима бор, деди.

Сўнг қўлчилик йиғилиб, унинг қул-басига киришди-ю ҳайратдан ёқа ушлаб қолишди: девор сурватларга тўла эди —

Қўлимда Абдулла Қаҳҳорнинг “Ҳақ сўзнинг кучи” (1989) китоби. Мабодо бутун ҳар хил саёз асарларни ёзиб ташлаётган айрим ёзувчиларимиз учун махсус курелар ташкил этилганида эди, мен иккиланмасдан ушбу китобни уларга ўқув қўлланмаси сифатида тавсия қилардим.

Эҳтимол, шунда адабиётимизда танқиддан тубан, юракдан эмас, қориндан чиқариб ёзилаётган (Абдулла Қаҳҳор иборалари) “асар”лар сони кескин камайган бўлармиди.

“Бошидан ўтган табиб” дейишади. Ҳақ гап. Эсимда, ёзган ул-бул машқларим матбуотда эълон қилиниб қолган пайтлари эди. Ўзимча ёзиш осон иш экан-ку, дегандек анчайин ҳаволаниб юрардим. Та-содифан қўлимга Абдулла Қаҳҳор асарлари тўпламининг охириги жилди тушиб қолди. Мақолалар, суҳбатлар, қайдлардан иборат қора муқовали китобни бир ўқидим, икки ўқидим, уч... Шундан сўнг анча вақтга бир сатр ҳам ёзолмай юрдим. Зеро, энди асл Адабиёт меннинг гўр тасаввуримдан мутлақо ўзгача эканлигини, гира-шира бўлса-да, англаб ета бошлагандим. Кўз олдимда янги бир дунё пайдо бўлди...

Ушанда мен ёзганларимнинг аксарияти — ҳар қанча оғир бўлмасин, очигини айтганда — уч пулга қиммат машқлар, нари борса, “бўри тишига сера кислотасининг таъсири” қабилидаги ўйлаб топилган сохта битиклар эканлигига амин бўлдим. Энг асосийси эса, машқларимнинг каттагина қисми пуфлаб шиширилган шардек чиройлигина бўлиб турганига, аммо уларга Абдулла Қаҳҳорнинг биргина “Бу асарни ёзишдан мақсад нима эди?” деган ўткир саволини яқинлаштирсан, бас, шарлар пақиллаб ёри-либ кетишига амин бўлдим.

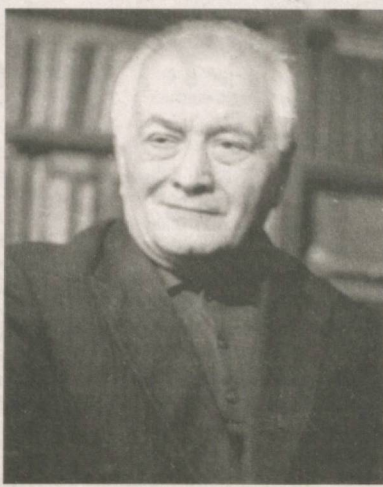
Менга шу китобни рўбарў қилгани учун тақдиримдан миннатдорман. (“Ҳақ сўзнинг кучи” ўша китобнинг қайта қуриш йиллари чоп этилган нашри.) Ҳўри, камтарона битикларинг устоз талаб қилган даражадаги “юқори планка”га яқинлашган ҳам эмасдир, аммо мен ҳеч бўлмаса уларни ўқганимда уялиб кетмайман...

“Рангсиз, нурсиз, хароратсиз ёзилган асарлар ҳаётни чўқур ўрганмасдан, унинг аччиқ-чучугини татимасдан, ўша ҳаёт одамларининг қалбига қалбни пайванд қилмасдан, дардсиз, эҳтироссиз, яъни илҳомсиз ёзилган асарлардир”. Баайни бутунги кунда айтилганлардан янграётган бу сўзларни А.Қаҳҳор бундан деярли ярим аср бурун қозоғга таъширди.

“Адабий ваҳминикидан ҳануз кутулмаган шубҳа бандалари тухумдан тук қидиради, майдонга келган ҳар бир асарни тирноқлаб, ҳидлаб, иложи бўлса ёзувчининг бошига чертиб кўришни, булардан албатта нуқсон топишни, лоақал асарни шубҳа остида қолдирадиган ҳар хил имо-ишоралар қилишни, чала-ярим галлар айтиб, миш-мишларга озик берилгани ўзининг касби ҳисоблайди. Бу хилдаги шубҳа бандалари учун ёзувчи уларнинг ҳўқмини кўтиб қора курсида ўтирган гуноҳдор: китобхон, томошабин эса бочга ўшидаги болалар!...”. Устоз 1963

йили бу гапларни куйиб-пишиб ёзганди. Яқин-яқингача бадий асарларга ўзининг сиёсий-ғоявий нуқтаи назаридан баҳо берадиган бир киши каминанинг одам савдосига бағишланган машқини ўқиб қолиб, “Халқлар орасидаги дўстликка раҳна солинамасмикан?” қабилидаги гумонлар аралашган айбни ёпиштиришга уринганди. “Барака тоғур, бунинг халқлар орасидаги дўстликка ҳеч қанақанги алоқаси йўқ, ўзимизникилар томонидан алдаб сотилаётган ўзимизнинг одамлар ҳақида” деб ҳар қанча тушунтириш бе-фойда. Ниҳоят, юртимизда одам савдосига қарши алоҳида қонун қабул қилин-гандан кейин эса бу киши бутунлай тес-қари гапларни гапирди: “Бу жуда му-ҳим мавзу. Бизга сродно бир нарса ёзиб беринг энди...”.

Китобдан Абдулла Қаҳҳор 1963 йили ёзган “Тўйлар муборак...” сарлавҳали ма-

муаммоси орадан ярим аср ўтгандан кейин ҳам “долзарб мавзу” бўлиб қолиши ул зот-нинг хаёлига ҳам келмагандир. Ёки ашулачилик мавзусини олинг. Бугунги кунда ким кўп — қўшиқчи кўп, “юлдуз” кўп. Уларнинг матбуотда “Ижодим!.. Мух-лисларим!.. Халқимга хизмат қиламан!..”

ЭСКИРМАГАН ЎГИТЛАР

қоласи ҳам ўрин олган. Мабодо ушбу “Тўйлар муборак...” бугун матбуотимизда эълон қилинганда эди, шубҳасиз, жуда долзарб мавзу кўтариб чиқилган мақола сифатида эътироф этиларди.

Холбуки, орадан эзлик йилдан ортиқ-роқ вақт ўтиб кетган.

Замонлар ўзгарди, даврлар ўзгарди, дунёқарашлар ўзгарди, бирок ўзбекнинг тўйи масаласи ҳамон эски ҳаммом, эски тос бўлиб турибди. Фик-римиз далили учун мақо-ладан бир иқтибос келти-райлик:

“Ўғлининг тўйига етти ярим минг сўм сарф қилган 69 яшар бир чолни кўрдим. Чол тўйга атаб ёстиққа пул тиқиб юрган экан, тўйга яқин ўғлининг қўлидаги пул-ларни ҳам қоқштириб олипти, 200 кило гурут дамлаш билан тўйни бошлаб юбор-ипти. Қуда томон ҳам албатта “бир чол”-дан қолишмасликка ҳаракат қилганлиги турган гап. Тўй ўтган ҳовлини, янги оила-нинг рўзгорини кўрдим. Солинётган икки ўй, бир даҳлизнинг усти ёпилмай қоли-пти. Чол-кампир ўзлари турган уйни ёшлар-га бўшаётди бериб, ҳозирча тоқиниқ таги-да ётиб юришар экан”. Бу мисолда ўзгар-тириш ҳам деярли керак эмас, нари бор-са “сўм” ўрнига “доллар” деб ўқинг ва, қарабсизки, бундай “бир чол” шундай ёнингиздаги қўшингиз ёки маҳаллада-шингиз эканини биласиз-қўясиз. Эҳтимол, бу “бир чол”нинг бирон беномус судҳўр-дан фойизга қарз олганини ҳам эшитган чикарсиз...

Абдулла Қаҳҳор мақоласи ёзилган заҳоти тезликда эскириб қолишни, яъни тўйлар ичимликлардан холи, ортиқча чиқимларсиз ўтказила болашни оруз қилгандир. Тўй

қабилидаги тумтароқ жумлалар билан оғиз кўпиртириб чиқишларини ўқсангиз, беҳи-тиёр ёқа ушлайсиз. Баъзан-баъзан пайдо бўлиб қолаётган танқидмонанд мақолалар аввали қўшиқчиликда кейинги йиллари эри-шилган муваффақиятлар саногии билан бош-ланиб, айрим хонандаларга минг истиҳо-лалар ила енгилгина дақи бериб ўтиш бе-лал тугайди. Ваҳоланки, бундан эзлик беш йил бурун Абдулла Қаҳҳор “Ашула тўғриси-да” деб номланган ма-қоласида босиб келаёт-ган бу иллатнинг моҳи-ятини очиб берган:

Устозлар мактаби

“Ашула жанрининг булганишига фақат хал-турачи шоир, халтурачи композиторгина са-баб эмас, бу ҳақда яхши, ҳатто олдинги саф-да турган шоир ва композиторлардан ҳам ўпқалашимиз керак. Булар, афтидан, наф-соният тўйғусини йўқотиб қўйишган: ҳар қуни, ҳар соатда радио ва телевизорда, са-ҳнада халтурани кўриб, эшитиб туриб ори-ятлари келмайди, норози бўлишмайди, ҳатто бунга эътибор ҳам қилишмайди”. Бундан орттириб бир нима дейиш қийиндир... Назаримда, адабиётимиз тилимиз ҳақида Абдулла Қаҳҳор каби куйиниб қалам тебратган ёзувчи кам бўлса керак. Айнан шу сабабли ҳам китобдаги “Бадий очерк тўғрисида”, “Ҳаёт кўшиги”, “Ёшлар семи-нарида сўзланган нутқдан”, “Илҳом тўла ижод учун”, “Ҳаёт ҳодисасидан бадий тўқимага”, “Чеховдан ўрганайлик”, “Ижо-дий фаоллик ва жасорат ҳақида”, “Радио ҳодимлари билан суҳбат”, “Уят”, “Китоб шавк билан ўқилиши керак” сингари ма-қолаларни ҳар гал қайта ўқиганимда, ўзим аввал унчалик эътибор бермаган муҳим фикрларни илгариандек бўламан.

Абдуқаюм ЙЎЛДОШЕВ

КОШҒАРИДАН ҚЎЛ ТЕЛЕФОНИГАЧА

Тарих саҳнасида ўзбек тили не-не машаққатлар билан омон қолди. Ахир, тил миллатнинг руҳи, тил ўлса, миллат ҳам тамом бўлади. Бунга мисоллар камми? Си-бир халқларини ўйлаб кўринг, уларнинг тиллари бар-ҳам топиши билан исмлири ҳам ўзгариб кетди. Бутун Европа тилларининг шаклланишида етакчи тил вази-фасини бажарган буюк лотин тили, Шарқ тилларининг босиб деб атаганимиз санскритча тамоман тугаб бит-ди. Ёки яқин ҳудудларимизда кенг қулоч ёйиб тараққий этган сўғд тили, пахлавий, парфиён тилларининг ке-чишини эслайлик. Шимолий Америкадаги алгонкин тил-лари микрооиласига кирувчи массачуси ҳамда могиқан тилларининг тақдирини ҳам йўқлик билан яқунланди. Ёки қадимги Бобилда кенг тарқалган ақад тили, эрамиз-дан олдинги III асрдан эрамизнинг IV асрига қадар Фар-бий Осиёда яшаган оромийларнинг оромий тили, қадим-ги Финикиядаги финикий тили, қадимги миср тили не-ғизиди пайдо бўлган копт тили каби тилларнинг тақди-рини ҳам йўқлик билан яқун топиб, тарих саҳнасида ту-шиб қолди. Шунинг учун ҳам тилимизнинг бугунги ри-вожи ва жаҳон тиллари орасидаги муносиб ўрни учун беаҳд шўрлар қилишимиз керак.

Тилимизнинг бугунга қадар омон-эсон келишининг асосий боиси халқимизнинг ўз она тилини жонидан се-виши, ардоқлашидир. Зеро, бу ҳақда бундан минг йил аввал буюк бобокалонимиз Маҳмуд Кошғарий айтган эди: “Худо давлат қўшини туркийлар(ўзбеклар — **И.Й.**) буржиди яратди. Фалакни ҳам шулар мулкига мослаб айлантди. Уларни туркий(ўзбек) деб атади, мулкка эга қилди, уларни замонамизнинг хоқонлари қилиб кўтар-ди. Замон ахлининг ихтиёр жиловини шулар қўлига топ-ширди, халққа бош қилди, буларни тўғри йўлда юришга қодир қилди. Буларга қарашли кишиларни голиб қилди. Уларга қарашли кишилар мақсадларига етиб, бебошлар халокатидан қутулди. Уларнинг ўқларидан сак-ланмоқ учун уларнинг ҳатти-ҳаракатларини маҳкам тут-моқ ҳар ақли кишига лойиқ ва муносибдир. Буларга яқин бўлиш учун энг асосий йўл — уларнинг тилларида сўзлашади, чунки улар бу тилда сўзлашувчиларга яхши қулқ соладилар, ўзларини яқин тутадилар, улар-га зарар бермайдилар. Ҳатто улар тил тўфайли ўз па-ноҳида турган бошқаларнинг гуноҳини ҳам кечиб юбо-радилар”.

Маҳмуд Кошғарий томонидан бундан минг йил аввал айтилган мақур фикрлардан кўриниб турибдики, хал-қимиз азалдан ўз она тилининг муҳибни, уни муҳаддас қилиб, ардоқлаб келган. Халқимизнинг ана шу хусу-сиятлари тўфайли тилимиз тарихининг барча синовалари-

дан омон-эсон ўқиб, бугунги ёруғ қулларга етиб келди. Миллатимиз табиятидаги кўпмингйиллик тил севи-гисини бугун ҳам тўлиқ кузатишимиз мумкин. Эътибор бе-ринг: агар сиз бирон-бир хорижий тилда улар мамла-катида улар тилда чиройли қилиб маъруза ўқисангиз, улар таажжубга тушиб қолмайди, гўёки сиз уларнинг тилини би-лишингиз шартдек. Магарки, бирор хорижий меҳмон бизнинг юртимиздаги ҳар қандай тадбирда тилимизда, икки оғиз сўз билан “Ассалому алайкум, азиз дўстлар” деса бўлди, биз ўрнимиздан туриб уни олқилаймиз. У билан юзийлик дўстдек илқ муносабатда бўламиз. Чунки бу хислат бизга минг йиллар аввал насиб этган.

Иккинчи бир ҳолат: XX аср ўзбек халқи маданий ҳаёти-да давлат тили ҳақида қонуннинг қабул қилиниши кан-чалик муҳим бўлган бўлса, 2016 йилнинг 13 майида Би-ринчи Президентимиз Ислам Каримов томонидан им-золанган “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида” деб чиқарилган Фармон ҳам XXI аср ўзбек халқи маданий ҳаётида оламшў-мул аҳамиятга эга бўлди. Демакки, биз тарихан тили-миз шайқосимиз. Шундай бўлиши ҳам керак. Ўзбек тил-лининг юрти, Ватани — Ўзбекистон, давлат сифатида уни ҳимоя қиладиган, тараққийетини тўлиқ таъминлай-диган ҳам шу юртидир. Эндиги вазирамиз, асрлар даво-мида халқимиз томонидан кўз қорачиқдек асраб бе-лингган, Кошғарий, Ясавий, Навоий каби буюк бобола-римиз она тилимиз яшаб кетиши, тараққий этиши учун курашган тилимизни бутун борлиги билан келажак ав-лодга етказишдир. Демак, бугун ҳам она тилимиз олди-даги масъулиятимиз ортса ортанки, камаймаган.

Тил ҳодисаси — ажойиб ҳодиса. Ҳар қандай тил унинг сўзлари билан гўзал. Буни биз баъзида ё сезамиз, ё сезмаймиз...

Ўзбек тилида “кўз остига олмоқ” ибораси бор. Унинг маъноси “ўзиники қилиш, фойдаланиш ва шу каби мақ-садда мўлжаллаб қўймоқ”дир. Масалан, бирон-бир киши ўзига маъқул бўлган нарсага энгашлаш учун олдиндан кўз остига олиб қўяди. Турк тилида ҳам худди шунга ўхшаш ибора бор, яъни “goz atina almak”, лекин унинг хозирги турк адабий тилидаги маъноси “ҳибсга ёки қамоққа олмоқ” демакдир. Семантик жиҳатдан умумий-лик бор, яъни ўзбекчада инсон кўзи билан “ҳибсга ола-ди”, туркчада эса умуман ҳақиқий ҳибсга олинади. Бу мисоллардаги асосий объект ўзбекча “ост” ва туркча “alt” сўзларидир. Худди “ёзмок” ва “битмок” феъллари сингари “ост” Шарқий туркий халқларга, “alt” эса Фар-бий туркий халқларга хосдир. Шу ўринда яна бир фикр:

Мулоҳаза

қадимги Олтин Ўрда номи ҳақида турли қарашлар бор-лиги маълум. Қайсидир манбада ҳақиқатан ҳам олтин ишлови бисёр берилган сарой сифатида талқин қилин-са, бошқа бир манбада “олтин” сўзининг асли қадимги туркий тилдаги “алтын” сўзи билан боғлиқ ҳолда асос-ланади. Бизнингча ҳам шу вариант ҳақиқатга яқинроқ. Филология фанлари номзоди, атоқли олим Қаюм Қари-мов қаламига мансуб “Қадимги туркий тил луғати (X — XII асрлар)да “алтын” сўзига қуйидагича изоҳ бе-рилади: “**АЛТЫН** ост; қуйи, паст; олдат; қуйидаги, пас-тки”. “Ўзбек тилининг изоҳли луғати”да “ўрда” сўзи изоҳи қуйидагича: “**ЎРДА тар.** 1 Туркий ва мўғул халқларида ҳўқмдор, хон қароргоҳи, қалъа”. Демак, худди “пойтахт” сўзи сингари “олтин ўрда” ҳам қўл остидаги қалъа — пойтахт маъносини ифодалаган бўлиши мумкин.

Бугунги тилимиз тараққийети билан боғлиқ яна бир ҳолат: ҳеч ўйлаб кўрганмисиз, нима учун биз сўзлашув тилимизда “уяли телефон” бирикмасини ҳеч ишлатмай-миз? Ахир, йигирма йилдан буён телевидение, радио бу сўзни айтвариб, газета ва рекламаларда бу сўзни ёзавериб қарчади-қу! Сабаби — халқимиз “уя” сўзи-нинг телефонга нима алоқаси борлигини ҳануз ҳам эга олмапти. Бу “уяли телефон”, агар термин дейиш мумкин бўлса, рус тил-лидаги “сотовый телефон” сўзининг сўзма-сўз таржи-маси оқибатида пайдо бўлди. Уша даврда “сўз ижод-кор”лари бу бирикманинг ўзбекчасини ясашда “сото-вый” сўзининг луғат(“Русча-ўзбекча луғат”)даги “ари-нин(асаларининг) уяси” маъносини олиб, “уяли теле-фон” бирикмасини ясади. Билмадикки, тилининг асо-сий ҳақами — халқ, халқ қабул қилсагина сўз тилда яшайди, умри узок бўлади. Тил ҳеч қачон зўравонлик-ни кўтармайди, у ҳам инсон сингари эркинликка ўрган-ган. Эслайлик, бир муддат “жумхурият”, “ноҳия”, “рўзно-ма”, “тайёра”, “тайёрагоҳ”, “вилоят” каби сўзларни му-омалга киритиш борасида роса тортишдик. Орадан чорак аср ўтиб тилимизда “республика”, “туман”, “га-зета”, “самолёт”, “аэропорт”, “вилоят” сўзлари ҳеч қан-дай мажбурийликсиз ўз ўрнини эгаллади. Ҳўш, “сото-вый телефон” борасида қандай йўл тутиш лозим эди? Бунинг йўли оддий. Сўз ўзлаштиришининг асосий қоид-ларидан бири — аслий тилдаги сўзнинг маъносидан ке-либ чиққан ҳолда ўзлаштириб олинаётган тилда янги сўз ясаб. Бу телефон тури илгаригидек бир жойда ту-радиган (стационар) телефондан фарқи бўлиб, уни қўлда ёки чўнтақда олиб юриш мумкин эди. Биноба-рин, ушбу моҳиятдан келиб чиқиб, уни “қўл телефони” ёки “чўнтак телефони” десақ маъқул бўлар эди. Зотан, халқ тилида шу тарзда қўлланмоқда ҳам.

Иброҳим ЙЎЛДОШЕВ, филология фанлари доктори, профессор

Сўзлар билан сўзлашув “ЖАҲОН МУЛКИН КЕЗИБ...”

МАЛИК УЛ-КАЛОМ — “сўз подшоҳи”. Шарқда шоирнинг юксак қобилияти, бадий-поэтик маҳорати ва шўхратини эъти-роф этиш, унинг ўз давридаги адабий муҳитда тутган мақо-еи, обрў-эътиборини кўрсатиш учун қўлланган норасмий унвон. Навоийшунос Ё. Исҳоқов “Алишер Навоий бу иборани “Маҷолис ун-нафоис”да икки ижодкорга нисбатан қўлаган: бири мавло-но Лутфий, иккинчиси — мавлоно Саккокий”, деб таъкидлаган. Аммо кузатишларимиз шун кўрсатдики, Алишер Навоий ушбу таъкирларнинг Мавлоно Абдулло зикрида “Шоҳнома” муаллифи-ни “...малик ул-калом Фирдавсий Тусий” деб эслади. У Мав-лоно Лутфийнинг туркий тилдаги сермаҳсул ижодини ва турко-на услубдаги маҳоратини назарда тутиб таъкирларда “Мавлоно Лутфий(алайҳиррахма) — ўз замонининг малик ул-каломи эди. Форсий ва туркийда назирини йўқ эрди, аммо туркийда шўхрати кўпрак эрди...” деб ахтиром билан ёзган бўлса, “Ҳолоти Паҳла-во Мухаммад” асарида Машҳад шаҳрида устоз Паҳлавон Му-ҳаммад билан ўзи ўртасида кечган бир мулоқот жараёнининг тасвирида Лутфийни шу улғу унвон билан: “Фақир айттимки: — Мавлоно Лутфий ҳоло мусалламдурлар ва бу қавминг усто-ди ва малик ул-каломидир”, деб тилга олади.

АТОРУД (Уторуд, Меркурий) — сайёра, юлдуз номи. Мум-тоз адабиётимиз намояндалари ва Алишер Навоий ижоди-да кўп учрайдиган аънавий мифологик рамзий образ. Мифологик қарашларга кўра, Аторуд ёзувчи ва шоирлар, санъаткорлар, умуман, донишмандларнинг ҳомийси ҳисоб-ланган. Масалан, Низомий Ганжавий “Хусрав ва Ширин” достонининг “Китоб тузиш ҳақида” номли бобида Уторуд шаклида берган:

Уторуда қалам мисор этдинг,
Аё Зўҳронг ундан хор этдинг.
Алишер Навоий “Хамса”да сўз, қалам ҳақида васфлар битар экан, Аторуд сайёраси ҳақидаги мифологик қараш-ларга ҳам ишора қилган ўринлар учрайди:

Рақам азмига йўнғач хома бошни,
Аторуд йиғди социялон тарошин.
Ҳануз этмай қалам ёзмоқни одат,
Эшикдин кирди икболо саодат.

У гоҳида сўз тақроридан қочиб, асарларида Аторуднинг Уторуд, Дабир, Муфтийи гардун, Тийр каби маънодошлари-ни ҳам моҳирлик билан қўлаган. Жумладан, “Фарҳод ва Ширин” достониди Фарҳод ўз аҳволига ўзи ачиниб, осмон-нинг етти қаватида жойлашган ҳомий юлдузлардан наҳот, дуо тилар экан, дастлаб дўстлар ҳолини ёзувчи Аторуд, яъни Тир сайёрасига юзланди:

Солур эрди назар кўқларга бир-бир
Ки, ноғох кўқларига учради Тир.
Деди: к-эй дўстлар ҳолин рақамзан,
Сипехр авроқда доим қаламзан.
Қарогим айласанг неттай сиёҳи,
Битисанг ҳолатим шарҳин қамоҳи.
Қачон вур ул қўш тобидин олсанг,
Қошнга чирмабон номамни солсанг.

АСТАФИРУЛЛОҲ — ундос сўз. Худодан яхшилик сўрай-ман, тавба, Худо ўзинг кечир, Худо сакласин каби маъно-ларни билдиради. Навоий бу ундос сўзни асарларида, асо-сан, тавба маъносиди маҳорат билан қўлаган. Масалан, “Сади Искандарий” достониди шундай ёзади:

Бу дамким хирад мендин огоҳдур,
Сўзум борча астафируллоҳдур.

Ёки ушбу ундос сўзни асарларида тасвирлаган эътиборга молик лавҳада қатнашган асосий образлар нутқида ишлат-ган. “Фарҳод ва Ширин”да Фарҳоднинг Ширинга ёзган мак-тубининг охирида Фарҳод юрти, ота-онасини эслади ва у нима бўлса тақдирдан бўлди, дея мактубини ушбу ундос сўз билан хулосалади:

Чу мен девона ўздин эрман огоҳ,
Не саҳз эттим рақам, астафируллоҳ.

Достонда астафируллоҳни гоҳида Алишер Навоий аъна-вий истиғфор шаклида ҳам қўлаган. Масалан, Хусрав ва Фарҳод мунозарасида Фарҳоднинг Хусравга қарата айтган кескин ва нафаратга тўла оҳангдаги жавоб нутқида “исти-ғфор қилғил” дея маънавий зарба берадики, бу руҳий ҳолат-ни шоир шундай жонли ифодалаган:

Деди: бу ниқдин никор қилғил!
Деди: бу сўздин истиғфор қилғил!

ФАРБУ ШАРҚ(Фарбу ва Шарқ ёки Шарқ ва Фарбу). Халқ тилида ва адабий асарларда кенг қўлланадиган ибора. Фарб — дунёнинг тўрт томонидан бири, Шарққа қарама-қарши қўёш ботадиган, қунботар томон. Шарқ — кўтарилиш, дунёнинг тўрт томонидан бири, Фарба қарама-қарши бўлган, қунчи-қиш томон. Жаҳон адабиёти тарихида ижодкорлар ўз асар-лари, шеърини девонларини “Фарбу Шарқ” номи билан ҳам аташган. Масалан, Гётенинг “Фарбу Шарқ” девони.

Алишер Навоий “Сади Искандарий”нинг “Сўз васфи...” номли бобида:

Ичар хайл сўз бодан софини,
Демак фарб келди сўз асофини —

деб сўзни, сўз сеҳри ва қудратини васф, шайх Низомий ва Мир Хусрав каби хамсанавис устозларини мадҳ қилар экан, Фарбу Шарқ иборасини топиб қўлайди. Сўз гавҳаридан қун-ботару қунчиқш тўлди, лекин қийматида катта фарб бор. Сўз тарихида кимдир майда чакга арзийдиган сўз айтувчи бўлди, пастлади, кимдир эса олтин беручи, қимматли, чўқур маъноли сўз айтувчи бўлди ва Фарбу Шарқда шўхрат қозонди, деган ижтимоий фикрларни баён қилади. Алишер Навоий ўзининг ижтимоий фикрлари исботи учун сўз усталаридан Шайх Низо-мий ва Мир Хусрав Дехлавийнинг сўз қўллашдаги маҳоратига ургу беради ва улар ўз “Хамса”лари билан Фарбу Шарқни эгал-лаган, деган эътирофини ҳам назм илгарига тиради:

Бу гавҳардин ўлди тўла Фарбу Шарқ,
Вале топти қийматда бисёр фарқ.
Бировга етишгонга қиймат пашез,
Яна бирга қиймат келиб ганжхез.

Алишер Навоий “Фарҳод ва Ширин”нинг Арманистон мул-кида Фарҳод қазиб ишларини олиб борган тоғ тасвирида ҳам Шарқу Фарб тарзида битган, аммо асарнинг бошқа баёнла-рида эса Фарбу Шарқ ибораси ўрнида, асосан, *Мағрибу Маш-риқ ёки бохтар* ва боховар ибораларини ишлатган. Масалан, достоннинг Шогур ҳақидаги тасвирда *бохтардин то баховар* тарзида қўлаган:

Жаҳон мулкин кезиб кишвар-бакишвар,
Худуди бохтардин то баховар.
Хито мулкига ҳам тушган гузурн,
Келиб олига Моний дасторин.

Кузатишларимизга кўра, Алишер Навоий Фарбу Шарқ ибо-расининг Мағриб ва Машриқ, бохтар ва баховар каби сино-нимларини фақат бош қаҳрамонлар билан боғлиқ сюжет-лардагина қўлаган.

Буробия РАҲАБОВА, филология фанлари номзоди

Бошланиши биринчи саҳифада.

Шу ўринда "Занги ота сайили" деган тарихий байрамга алоҳида тўхталиб ўтиш жоиз, деб ўйлаймиш. Маълумки, бир пайтлар Занги ота кишлоғида айни шундай номдаги байрам нишонланган. Занги ота мақбарасини зиёрат қилиш дастлаб халқ учун диний маросим саналган бўлса, кейинчалик у одатий байрамга айланган.

Атоқли шоиримиз Фафур Фулом "Шум бола" асари қаҳрамонларидан бири уст Мирсаломнинг тилидан ушбу сайилга қуйидагича таъриф берган: "Чунончи, ўтган йили Занги ота сайилида шундай бир воқеа бўлди: сумбуланинг ўрталари, жума кунни эди. Ҳазрати пирим Занги отанинг сайилгоҳига Майма-наю Майсарадан, Ироку Бадахшондан, Эрону Турондан, Хиндию Рум, Чинимочиндан, яъни мулайи жаҳондан зиёратчилар йилган, Тошканти-мизнинг эса бешикдаги боласигача кўчиб чиққан".

ЗАНГИОТА САЙИЛИ — ТАРИХИЙ БАЙРАМ

Чиндан ҳам, Занги ота сайили ҳам Тошкент аҳли, ҳам Тошкент атрофида яшовчи аҳоли томонидан сабрсизлик билан кутилдиган, шу жумладан, чет ўлкалардан ҳам бир қанча меҳмонлар иштирок этадиган гавжум байрам бўлган. Хорижлик тадқиқоти Евгений Шуйлер 1873-йилларда минтақамиз бўйлаб саёҳати чоғида Занги ота зиёратгоҳида бўлган ва ушбу сайилни томоша қилган. Шунингдек, таникли рус сайёҳи ва олими В.Гордлевский 1929 йили илк бор Марказий Осиёда бўлиб, ўзининг Аҳмад Ясавий юртига сафари ҳақидаги таассуротларида, жумладан, Занги ота сайили тўғрисида ҳам маълумотлар ёзиб қолдирган. Олимнинг фикрича, Занги ота сайили, одатда, қовун пишиги мавсумида бўлиб ўтган. Сайил асад (яъни июл) ойида бошланиб, мезон (сентябр) ойида якунига етган. Хусусан, 1929 йилдаги сайилнинг якуни 13 сентябр, жума кунига тўғри келган.

Одатда, одамлар байрамдан бир неча кун илгари, жума кун кишлоқда тўпланганлар. Шу кун Зангиота кишлоғи росмана сайилгоҳга айланган. Расталарда ҳар хил таом ва шербатлар билан бирга, байрамга хос кийим-кечаклар сотилган. Байрам давомида сайилчилар турли халқ ўйинларини ўйнаган, бахши-ю қиссахонлар қадимий кўшиқ ва ривоятларни куйлаган. Халқнинг муҳаббати ва хурматига сазовор бўлган дарвешлар эса Занги ота қабрида дуо ўқиш билан машғул бўлганлар. Афсуски, вақт ўтиши билан бу сайил унутилган.

Истиқлол йилларида Занги ота зиёратгоҳи тобора файзиёб бўлиб бораётди. Бугун бу табаррук масканга наинки Марказий Осиё, балки мусулмон дунёсининг кўпалак мамлакатларидан зиёратчилар келиб турибди. Мажмуа атрофи ободонлаштирилди, тарихий ёдгорлик сифатида давлат муҳофазасига олинган.

Шуни алоҳида қайд этиш керакки, 2014 йили Президент Шавкат Мирзиёевнинг сай-харакатлари билан бу ерда кенг кўламли бунёдкорлик ва тиклаш-таъмирлаш ишлари амалга оширилди. Занги ота мажмуаси ва зиёратгоҳ атрофидаги 2,7 гектар ҳудудда янги масжид, Ўзбекистон мусулмонлари идорасининг Тошкент вилоятидаги ваколатхонаси биноси, эски ҳовуз ўрнида иккита замонавий фаввора, миллий андозадаги иккита шейшон, уч қаватли меҳмонхона, чойхона, минимаркет, хунармандлик махсулотлари сотиладиган ўндан ортиқ дўкон, дехқон бозори ва чойхона барпо этилди.

Янги мезморий лойиҳага кўра, мажмуа дарвозаси ва деворлари янгидан қурилди. Эски миноранинг ўрнига масжид ёнида баланглиги 31 метрли янги минора бунёд этилди. Занги ота ва Анбар она мақбаралари ҳам таъмирдан чиқарилди, шу жумладан бешта гумбаз қайта тикланди. Зиёратгоҳга келиш учун қулай асфальт йўл, ерости ўтиш йўлига, автомобиллар тўхташ жойи қурилди. Мажмуа ҳудуди кенгайтирилиб, янада обод, қурак ва кўкalamзор гўшага айлантирилди.

Шу маънода, бир мулоҳазани, аниқроғи, тақлифни билдирмоқчимиз: Занги ота сайилини қайта тиклаш фурсати келмадимикан? Фикримизча, агар Занги ота сайили юртимизда замонавий асосларда қайтадан ташкил этиладиган бўлса, ушбу улғу сиймо номи билан боғлиқ тарихий байрамимиз ёш авлодни миллий ва умуминсоний қадриятлар, Ватанга меҳр ва садоқат руҳида тарбиялашда ўзига хос аҳамият касб этиши шубҳасиз. Бу билан Занги ота мажмуаси тимсолидаги моддий маданий меросимиз ва археология объектини муҳофаза қилиш ҳамда ўндан самарали фойдаланиш йўлида яна бир амалий қадам қўйилади. Қолаверса, бундай таъсирчан ва халқчил тадбир юртимизга хорижий сайёҳларни кенг жалб этишда ҳам муҳим омил бўлиши тайин.

Акмак САЙДОВ, профессор

Саҳна санъатида шундай қонунят бор: режиссёрнинг истеъдоди мумтоз талқинларда намойён бўлса, актёр ҳам шу ижроларда кашф этилади, "ярк" этиб кўзга ташланади. Шунданми, исталган даврнинг саҳна манзарасига назар ташласак, репертуарида, албатта, Шарқ ёки Фарб классикасидан бирор асар бўлади. Ўзбек театрининг кўп йиллик тарихи ҳам бунга гувоҳ.

Мамлакатимизда чинакам театр санъати пайдо бўлгач, ижодкорлар, аввало, миллий, сўнг Фарб мумтоз драматургиясига жиддий аҳамият қаратиб, шу орқали Ўзбек театрининг ижодий қиёфасини шакллантиришга ҳаракат қилишган. Атоқли режиссёр Маннон Уйғур "Лайли ва Мажнун", "Фарҳод ва Ширин" асарларини муваффақият билан саҳналаштиригач, жаҳон драматургиясининг "Ҳамлет", "Отелло", "Ревизор" каби нодр намуналарини саҳнага қўйди. Ушбу спектакллар миллий театримиз шухратини бир поғона кўтарди, ҳатто халқро доираларда ҳам эътироф этилишига замин ҳозирлади.

Ушбу, бугун ҳам шу анъаналар бардавомми? Тан олиш керак, кейинги ўн йилларда театрларимиз замонавий, аниқроғи, маънавий мавзулар доирасида ўралашиб қолиб, томошабин истакларига кўр-кўрона эргашини оқибатида саҳнанинг профессионал мезонлари сустишди. Бундай вазиятда даврлар синовида ўтиб келаётган мумтоз асарларни театрларга қайтариш муҳим ва

тахассисни кўпроқ қизиқтиради. Режиссёр айрим ҳолларда анъанавий қарашлардан бутунлай чекиниб, асарни мутлақо бошқача талқинда намойиш этишга ҳақли, фақат бу асарнинг бадиияти, моҳиятига дахл қилмаслиги зарур. Жаҳон театр таърибасида классик асарларнинг фақуллода қизиқ, гайриоддий талқинлари мавжуд. Ма-салан, ўтган асрнинг 70-йилларида машҳур режиссёр Ю.Любимов Москвадаги Таганка театрида Шекспирнинг "Ҳамлет" фожиясини саҳналаштирди. Бош қаҳрамон томошабин қаршисида қора кўйлак, жинси шимда, қўлида гитара билан пайдо бўлди. Мумтозликни борича ҳеч қандай истисносива қабул қилишга одатланган томошабинга Ҳамлетдек мутафаккир қаҳрамоннинг бу алфозда кўриниши, эҳтимол, нописандликдай туюлиши мумкин. Яна бир мисол. Бундан бир ярим йил муқаддам афсонавий "Глобус" театри пойтахтимизга ташириб буюриб, "Ҳамлет"ни қора танли актёр

Талқин ва таҳлил

Бироқ французларга хос назокат, таманно, Мольтер қаҳрамонла-рини ёдга солувчи самимият, табиий бадихо нафис ҳаракатлар сезилмайди. Оқибатда томошабинда спектаклга қизиқиш бирмунча сусаяди. Шубҳасиз, "Тартюф" актёр ва режиссёрларнинг янги-янги қирраларини кашф этиди, аниқса, комик ижрочилар учун том маънода маҳорат чўққиси ҳисобланади. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Тоҳир Саидов Тартюфни ижро этиш орқали ўз истеъдоди, актёрлик имкониятларини бир поғона юксалтиргани роқ. Актёр қаҳрамонини яйраб, ўзи хоҳлаганидек мистриқиб ўйнайди, лекин шу ижрони тўлдирувчи ташқи омил-

МУМТОЗ АСАРЛАРГА ҚАЙТИБ...

зифа эди. Ниҳоят, ўтган икки-уч йил давомида театрларимизда мумтоз томошалар жонланди, пойтахт ва вилоятлар театрларида бу борада қизгин жараён бошланди. "Алишер Навоий" (Ўзбек драма театри), "Мирзо Улуғбек" (Миллий театр ва Ҳамид Олимжон но-

ижросида кўрсатганида ёки ортиқча маҳобату декорациядан қочиб, бир неча сандиқлар билан саҳнани тўлдирганида жаҳонгашта театрининг бу ишига кўпчилик эстехзо билан қараганди. Ваҳоланки, бу ҳар икки томошада ҳам фожиянинг асл моҳияти сақлаб қолинган

лар, биринчи галда саҳнавий муҳитнинг етишмаслиги образнинг муваффақиятли чиқишига соя солади.

Физимизча, асосан замонавий мавзулардаги асарларни саҳналаштириб-ган театрларимизнинг дафъатан клас-сикага қайтиши ва шу руҳга мослаши-ши мураккаб жараён. Очиги, шу жара-ёнда саҳна ижодкорларининг ҳақиқий маҳорати, даражао савияси кўриниб қолади. Баъзи театрларимизнинг ҳали мумтоз асарларга тайёр эмаслиги яққол сезилди.

Инглизларнинг машҳур режиссёри Питер Брук айтимоқчи, "Режиссёр учун Шекспир шахсини барбод қилди, деган айбовдан кўра Шекспирга му-ржаат қилиш орузим эди, деган маълум билан янаш яхшироқ". Дарҳақиқат, мум-тоз асарни саҳналаштириш тадрижий жараён, бу вазифага юзаки қараб бўлмайди. Навоий, Шекспир ёки Шил-лерни шунчаки ном қозониш ёки ре-пертуарини тўлдирish учун саҳналаш-тириш керак. Юртимизнинг айрим театрларида мумтоз асарлар оддий эк-спериментга айланиб қолаётгани, кенг омма Эътиборини жалб қилолмаётгани, тасуфуски, бор гап. Хусусан, Қашқа-дарё театрининг "Қирол Лир" ёки Са-марқанд театрининг "Шоҳ Эдил" каби жаҳон мумтоз драматургияси асосида саҳналаштирилган томошалари деярли та-рғиб қилинмади, ҳатто шу спектакл-лар қўйилганидан маданий жамоатчи-лик беҳабар қолди. Бунинг асосий са-баби мазкур асарларга юзаки ёндашил-ганида, деб ўйлаймиш.

Театрларимизда классик асарлар бирдек муваффақият қозонмаётгани-нинг яна бир, эҳтимол, энг муҳим са-баби — режиссура ва талқинда анъана-вий ёндашувнинг устуворлиги, шаклий изланишларнинг чеклангани ва нова-торликнинг етишмаётгани билан изоҳ-ланади. Аксарият театрлар жаҳон саҳна санъатининг илғор таърибларидан бе-хабар, ҳамоно курак диалогоу баёнчилик асосланган талқини афзал қўриша-ди, кутилмаган топилмао янгиликлар-дан чўчишади. Аслида санъатда ҳар қан-дай таъриба хоҳ оддий, хоҳ нооддий бўлсин, янашага ҳақли.

Муҳтасар айтганда, мумтоз асарлар театрга ҳар доим ва ҳар қачон зарур.

Шоҳрух АБДУРАСУЛОВ

мидаги Самарқанд вилоят театри талқинлари), "Лайли ва Мажнун", "Тўғр ва Зуҳра" (Муқимий номидаги му-суқий театр), "Сабъи сайёр" (Ўзе-бекистон давлат драма театри), "Заф-ронма" (Бухоро вилоят мусиқали драма театри) сингари спектакллар саҳна юзини кўрди. Аста-секин жаҳон дра-матургиясига ҳам эътибор кучайди. "Тар-тюф" (Миллий театр), "Шоҳ Эдил" (Самарқанд театри), "Қирол Лир" (Қашқадарё вилоят мусиқали драма те-атри) ва бошқа саҳна асарлари шулар жумласидан. Тўғри, санаб ўтилган спе-таклларнинг бари бир хил савияда эмас, бироқ шуниси аҳамиятлики, те-атрларимиз классикага эҳтиёжини ҳис қилиб, ижода астойдил шўғинди.

Мумтоз асарларни саҳналаштириш муҳимлигини таъкидлаган ҳолда айтиш керакки, бундай асарлар ижодкор зим-масига катта масъулият юклайди. Ав-вало, театр жамоаси асарнинг бугунги кун билан боғлиқ жиҳатларини топи-ши, яъни, ўзига хос талқини тақлиф қилиши, муайян давр муҳитини ақ э-тириши лозим. Бу эса кўпроқ режис-сёр тафаккури, ижодий фантазиясига боғлиқ. Мумтоз асарни айнан аслича қўрсатиш шарт эмас, аксинча, унинг оҳорли, бетакрор ифодаси муҳлису му-

ва шунчаки шакл, ёндашув янгилашиб, "спектаклнинг" ифода воситалари ўзг-ририлган, ҳолос.

Шундай парадокс ҳам борки, ҳула-беҳуда экспериментларга қўл уриш ёки янгиликни шаклбозлик деб тушуниш охи-р-оқибат спектаклнинг муваффа-қиятсиз чиқишига сабаб бўлади. Яқин-да Ўзбекистон давлат драма театрида ҳазрат Алишер Навоий дostonи асо-сида саҳналаштирилган "Сабъи сай-ёр" спектакли намойиш этилди. Театр жамоасининг улғу мутафаккир аса-рини саҳналаштириши қутловга арзий-диган иш, лекин ижро ва талқиннинг сустигли тасавури хира тортиради. Томошада ишқ ўтида ёнган Баҳром-нинг Дилором васлига етиш йўлидаги оху фарёблари фақат ташқи унсурларда ифодаланади, яъни турфа рақслар, ранг-баранг безаклар, мусуқий оҳан-лар воқеалар ривожини белгилайди. Натихада асарнинг ижтимоий-фалса-фий мазмуни, қаҳрамонларнинг бо-тиний олами, бир сўз билан айтганда, Навоий ҳақоси очилмай қолган. "Сабъи сайёр"дек гўзал, улғувур до-стон саҳнада худди бир эртақдек, нари борса, яқин ўтмиш ҳақидаги жўн бир ривоятдек туюлади.

Мумтоз асарларни саҳналаштириш-

МИЛЛИЙ КИНО ИСТИҚБОЛИ

"Ўзбеккино" Миллий агентлигида айни пайтда давлат буюртмаси билан етти бадиий, тўртта мультипликацион, "Зумраша" болалар юмористик киножур-налининг 1—2-сон, ўн еттига ҳужжатли ва илмий-оммабоп филмлар ишлаб чиқаришмоқда. Шунингдек, "Сўнги пу-шаймон" (Н.Тўлақўжаев), "Ришта" (М.Охунов), "Ўқилмаган хат" (М.Мар-донов), "Ота ўли" (А.Гаширов), "Парвоз", (И.Метемедбрагимов), "Салом бобо" (Р.Маликов) ва "Исиқ ной" (У.Ҳамла-мов) бадиий филмларини суратта олиш ишлари давом этмоқда. Шу йилнинг январ ойида "Далам бетоб" (З.Мусоқов) ва "Иснод" (Р.Мухаммадзонов) филмларининг тақдими ўтказилди. Ўзбекистон халқ ёзувчилари Тоҳир Малик, Худой-берди Тухтабоев, Ўзбекистон халқ арти-сти Хусан Шарипов ҳамда академик Юнус Ражабий ҳаёти ва ижодига бағиш-ланган ҳужжатли филмларини суратта олиш ишлари қизгин паллада.

Халқро алоқаларини ривожлантириш бўйича салмоқли ишлар амалга оширил-моқда. Давлат буюртмаси асосида ишлан-ган "Хазонрезия" бадиий филми (З.Му-соқов) Россия Киноакадемиясининг "Ника" мукофотиغا МДХ ва Болтиқб-ўйи давлатларининг энг яхши бадиий филми номинациясига қўйилган. "PROlogue" — ёш киножодкорлар то-монидан суратта олинган қисқа метраж-ли филмлар II Республика фестивалида совири олган, Санъат ва маданият инсти-тuti талабаси Муҳлиса Азизованинг "У" номли янги қисқа метраж бадиий филм 70-Канн халқро кинофестивалида (Short Film Corner) намойиш қилин-гани миллий кинематографиямизнинг ютуғидир.

Мамлакатимизда "Япон кинеси кун-

лари", "Туркман кинеси кунлари", "Шум бола" IV Ўзбек ва немис кинола-ри фестивали, "Грузин кинеси кунла-ри" ҳамда V Европа филмлари фести-вали муваффақиятли ўтди. "China Film Promotion International" компанияси бош директори Гу Гуошун бошчилиги-даги делегация юртимизга ташириб бу-юриб, кинематография соҳасида амалий ҳамкорлик бўйича "Бир макон, бир йил" лойиҳаси асосида ўзининг тақлифлари-ни билдириди. Ҳозирги кунда бу тақлиф-лар тегишли вазирлик ва идоралар то-монидан кўриб чиқилаётди.

Ниятлар, режалар

Пойтахтимиздаги Миллий матбуот марказида бўлиб ўтган "Миллий кинематографияни янада ривожлантириш юзасидан амалга оширилаётган ишлар ҳамда истиқболдаги режалар" мавзуда-ги матбуот анжуманида ана шулар ҳақида сўз борди.

Ҳозирда Словакия, Эстония, Жану-бий Корея, Буюк Британия, Греция, Россия давлатларида "Ўзбек кинеси кун-лари"ни ўтказишга доир ишлар олиб бо-ришмоқда. Юртимизда Италия, Россия, Жанубий Корея мамлакатлари филмла-рини намойиш этиш режалаштирилган. Давлат бошқарувида фукарорлик жам-иятлари институтлари ролини ошириш мақсадида "Кинематографияни ривож-лантиришга кўмаклашиш маркази" но-давлат-нотижорат ташкилотининг фа-олияти йўлга қўйилди. Ушбу Марказ би-лан ҳамкорликда "PROlogue" III респу-блика фестивалини ўтказиш бўйича та-шқилий ишлар бошлаб юборилди. Фести-вал шу йил ноябр ойида, "Ешлар ҳаф-

талиги" доирасида ташкил этилиши кўзда тутилмоқда.

Анжуманда "Ўзбеккино" Миллий агентлиги олдида турган энг катта му-аммолардан бири — кинематография со-ҳасида норматив-ҳуқуқий базанинг му-стаҳкам эмаслиги алоҳида таъкидлаб ўтилди. Шунингдек, хусусий киносту-дияларда суратта олинаётган ёки намой-иш учун хориждан келтириладиган фил-мларнинг бадиий экспертизадан ўткази-ш бўйича ҳам Агентликка берилган ва-колатлар етарли эмас. Анжуманда мавжуд камчиликларни бутараф этиш мақса-дида малакали мутахассислар иштирокида Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Миллий кинематографияни яна-да ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори лойиҳаси тайёрла-ниб, тегишли вазирлик ва идоралар би-лан келишилгани ҳамда Вазирлар Ма-қамасига киритилгани айтиб ўтилди.

Шу билан бирга, 92 йиллик тарихга эга "Ўзбекфилм" киностудиясининг бино ва иншоотларини реконструкция қилиш ҳамда капитал таъмирлаш иш-лари бошлаб юборилгани ҳақида ахбор-от берилди. "Ўзбекфилм" киностудия-сини модернизация қилиш ва энг сўнги рақамли кинотехноло-гиялар билан жи-ҳозлаш мақсадида жаҳоннинг энг ил-ғор кино компаниялари вакиллари би-лан ҳамкорлик масаласида музокаралар ўтказилди.

Хуллас, кино санъатини янги бош-қича кўтарилиши учун барча имконият-лар ишга солинаётгани ижодкорларга умид ва ишонч бағишламоқда.

Музаффар АҚРАМОВ, "Ўзбеккино" Миллий агентлиги бўлим бошлиғи

БУХОРОДА АНЖУМАН БЎЛДИ Ўзбекистон ва жаҳон

Бухоро шаҳрида анъанавий "Ипак ва зирворлар фести-вали" бўлиб ўтди. Унда қирқдан ортиқ дипломатик корпус ва халқро ташкилотлар вакиллари, ўнга яқин давлатлар ва юр-тимизнинг турли вилоятларидан ташириб буюрган етти юз на-фардан зиёд хунарманд, зирворчи иштирок этди.

Лабиҳовуз мажмуасида мусуқий-театрлаштирилган томоша билан бошланган тадбирни Бухоро шаҳар ҳокими Ихтиёр Фар-монов очиб, йилгиланларни ўзига хос байрам билан қутлади. Уч кун давом этган фестивал давомида Кўкалдош, Нодир Де-вонбеги мадрасалари, Тоқи Саррофдон, Тоқи Телпақфурушон, Тоқи Заргарон, Абдуллоҳон тими ва "Ипак гилам" марказла-рида миллий хунармандлик мактаблари вакиллари маҳорат дар-сларини ўтишди.

Тадбирнинг биринчи кунини шаҳар марказидаги Кўкалдош мадрасасида "Ўзбек ипаги дунё нигоҳида" деб номланган анъ-анавий, замонавий ва миллий либослар намойиши ўтказилди. Шоуда Хиндистон, Қирғизистон, Қозоғистон, Тожикистон каби давлатлар дизайнерлари қаторида юртимизнинг ёш бе-закчилари ҳам ўз ишлари билан қатнашди, голибларга ҳомий-ларнинг соғам ва дипломлари топширилди.

Иккинчи кунини Баҳроуддин Нақшбанд мажмуасида "Бухоро-да эркин иқтисодий ҳудудни яратиш имкониятлари ва ривож-ланиш истиқболлари" мавзусида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди. Унда "Ўзбекистонда туризмни ривожлантириш стра-тегиясининг асосий жиҳатлари" (Туризмни ривожлантириш дав-лат қўмитаси бошқарма бошлиғи У.Холбадалов), "Бухоро ва Сан-та Фе шаҳарлари ўртасида биродарлик алоқаларини рив-ожлантириш истиқболлари" (мазкур шаҳарлар биродарлик қўмитаси раиси Карол Робертсон Лопез), "Бухоро туризмни ривожлантиришда хунармандчиликнинг ўрни ва аҳамияти" ("Хунарманд" уюшмаси раиси ўринбосари Лутфия Мирзае-ва) сингари мавзуларда маърузалар тингланди.

Фестивалнинг учинчи кунини "Хунарманд" уюшмаси раиси Акобир Ҳакимов бошчилигида хунармандларни тақдирлаш ма-росими ўтказилди. Хорижлик хунармандларга фестивал серти-

фикати, бухороча зардўзи чопон ва эсдалик соғалари топши-рилди. Ўн икки нафар уюшма аъзоси эса ташаккурнома билан тақдирланди.

Анжуманининг муҳташам Арк кўрғонини оладидаги Регистон майдонида бўлиб ўтган ёпилиш маросимида Бухоро вилоят ҳокими ўқтам Барноев қатнашди. Хунармандларга ЮНЕСКО-нинг сифат сертификатлари топширилди.

Шоир Шодмон Сулаймон сценарийи асосида режиссёр Рауф Аевоз саҳналаштирилган концерт дастурида ҳазрат Али-шер Навоийнинг "Ҳайрат ул-аброр" дostonи асосида "Муҳаб-батдан яратилган олма" адабий-мусуқий композиция тақдим этил-ди. Таниқли эстрада хонандалари ижросидаги куй-қўшиқлар томошабинларга кўтаринки кайфият бағишлади.

Лола МУҲУТОВА, "Хунарманд" уюшмаси матбуот хизмати котиби

ҚУТЛУФ САНА БЎСАҒАСИДА

Бу йил ўзининг қутлуғ ёшини қарши олаётган Фар-ғона шаҳар санъат коллежи соҳа учун етук мутахассис кадрлар тайёрлаш масаласига катта эътибор қаратиб ке-лаётган кекса ўқув даргоҳларидан бири.

Бу даргоҳда таҳсил олган минглаб мутахассислар на-фақат республикамизда, балки хорижий давлатларда ҳам ўз санъатлари билан муҳлисларни хушнуд этишмоқда. Му-стақилликнинг дастлабки йилларида коллеж педаго-гик жамоаси олдида улкан вазифалар қўйилди. Мавжуд таълим тизимини тубдан янгилаш давр талабига айлан-ди. Мустақиллик мафқурасини, она Ватанга муҳаббат туйғусини ўқувчилар онгига сингдириш долзарб вази-фа қилиб белгиланди.

Ҳозирги кунда коллежда 14та қафедра ташкил этилган бўлиб, улар Олий ва ўрта мах-суз таълим вазирлигининг "Касб-хўнар коллежлари тўғрисидаги Низом" ни асосида иш олиб бормоқда. Кол-леж биносига 93та ўқув хонаси, катта концерт зали, конференциялар зали, спорт зал, овоз ёзиш студияси, компьютер ва лингафон хоналари, физика ва химия ла-бораториялари мавжуд. Ахборот ресурс марказининг ум-ий фонди 36496та бўлиб, булардан махсус фанлар 30105тани ташкил этади.

Мазкур ўқув даргоҳида Ўзбекистон халқ артисти Таваккал Қодиров, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ма-даният ходими, коллежнинг биринчи директори Ҳаки-ма Мақсумова, Ўзбекистон халқ артистлари Абдуҳошим Исмоилов, Абдулаҳад Абдурашидов, Гулсанам Мама-зойитова, Ўзбекистон Санъат арбоби Анвар Эргашев, Ўзбекистон халқ ҳофиз Эркин Рўзमतов ва бошқалар дастлабки санъат кўникмаларини эгаллашган.

1957 йили очилган мусуқия билим юрти фаолияти ви-лоятимизнинг барча шаҳар ва туманлари Болалар му-суқия ва санъат мактаблари ташкил этилишига имкон ярат-

ди. Ҳозирги кунда вилоятда 30та Болалар мусуқия ва санъат мактабларида ёш авлодга санъат сирларини ўргатиб ке-лаётган юзлаб малакали мутахассислар мазкур даргоҳни тамомлаган. Унлаб битирувчилар Ўзбекистон давлат кон-серваторияси, Москва, Новосибирск, Свердловск, Қозон консерваториялари, Ростов, Краснодар, Олмаота, Ду-шанбе санъат институтлари, Тошкент, Санкт-Петербург маданият институтларини муваффақиятли тамомлаган-лар. Республикамизнинг турли ўқув муассасаларида, кон-серваторияда, филармония ва опера театрида, драма ва кўғирчоқ театрида фаолият кўрсатаётган мутахассислар сони беш мингга яқин. Ушбу жамоага ўтган йилларда фақат икки киши, Ҳакима Мақсу-мова (30 йил) ва Юсуф Ғофурбе-ков (30 йил) раҳбарлик қилишди.

Маданият даргоҳларида

Барча муваффақиятлар замирида ўқув даргоҳида таълим-тарбия ишлари тўғри йўлга қўйил-гани, устузлан шоғирдаг ўтган эзу анъаналарга садоқат туйғуси ётади. Бутунги кунда мазкур даргоҳ республика-мизда фаолият кўрсатаётган санъат коллежлари орасида олдинги сафларда бормоқда, лесак муболага бўлмайди. Янги ўқув биноси қурилиши, эски бинонинг таъмир-ланиши, ўқувчи ва устузлар учун яратилган шарт-шароит-лар, янги мусуқия созлари харид қилиниши ёш истеъод-ларнинг юзга чиқишига замин яратмоқда. Улар орасида "Нихол", Зулфия номидаги давлат мукофотлари, респу-блика ва халқро танловлар совиридорлари бор. Бу муваф-фақиятларнинг барчаси ўқув жараёни, маънавий-тар-биявий ишлар намунали йўлга қўйилгани натижасидир.

Бутун кўп йиллик фаолиятини сарҳисмо қилаётган коллеж жамоаси бундан буён ҳам ёш истеъодларни тар-биялаш йўлида фидокорона меҳнатини аямайди.

Д.ҒАФУРБЕКОВА, коллеж ўқитувчиси

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ “ВАТАН УЧУН ЯШАЙЛИК!”

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ ВАТАНИМИЗ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ 26 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАБ, ОНА ДИЁРИМИЗДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН КЕНГ КЎЛАМЛИ ИСЛОХОТЛАР, ЎЗБЕКИСТОНИМИЗНИНГ БУЮК КЕЛАЖАГИ ЙЎЛИДАГИ УЛУҒВОР ЯНГИЛАНИШЛАР, ЗАМОНДОШЛАРИМИЗНИНГ ЁРҚИН СИЙМОЛАРИ АКС ЭТТИРИЛГАН, ЮКСАК МАҲОРАТ БИЛАН ЁЗИЛГАН БАДИИЙ-ПУБЛИЦИСТИК МАҚОЛАЛАР, ОЧЕРКЛАР, НАСРИЙ ВА ШЕЪРИЙ ЙЎНАЛИШДАГИ ЭНГ САРА АСАРЛАРНИНГ “ВАТАН УЧУН ЯШАЙЛИК!” VI РЕСПУБЛИКА ТАНЛОВИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Танловга 2016 йилнинг 1 августидан 2017 йилнинг 1 августига қадар республикамиздаги вақтли матбуот ва адабий нашрларда эълон қилинган ёки китоб ҳолида чоп этилган бадиий-публицистик мақолалар, очерклар, насрий ва шеърий йўналишдаги асарлар тақдим этилиши мумкин. Уларда “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” мазмун-моҳияти, замондошларимизнинг фидокорона меҳнатлари, захматкаш халқимиз амалга ошираётган бунёдкорлик ишлари, ижтимоий ҳаёт, маърифат ва маънавий соҳаларидаги оламшумул ўзгаришлар, китоб мутолааси

ва китобхонлик маданияти тарғиботи, юртимиз ободлиги, миллий қадриятларимиз ва ёш авлод камоли, миллий гурур ва ифтихор, Ватан туйғуси, Истиқлол гоҳлари ҳаётий мисоллар, теран фикр-мулоҳазалар билан тараннум этилиши лозим. Танловга тақдим этиладиган асарлар Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида (Тошкент шаҳри Ислоом Каримов кўчаси 16-А бино. Телефонлар: 227-08-27, 227-08-30) ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоят бўлинмалари орқали 2017 йилнинг 10 августига қадар қабул қилинади ҳамда танлов ҳайъати томонидан қўриб чиқилади.

ТАНЛОВГА ТАҚДИМ ЭТИЛГАН ИЖОДИЙ ИШЛАРГА ҚУЙИДАГИ ХУЖАТЛАР ИЛОВА ҚИЛИНИШИ ЛОЗИМ:

- муаллиф аризаси ва унинг профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот;
- муаллифнинг паспорти нусхаси;
- муаллифнинг манзили ва боғлиқ телефонлари.

ТАНЛОВ ФОЛИБЛАРИ:

Битта биринчи ўрин — энг кам иш ҳақининг 75 баравари миқдорда; Иккита иккинчи ўрин — ҳар бири энг кам иш ҳақининг 50 баравари миқдорда; Учта учинчи ўрин — ҳар бири энг кам иш ҳақининг 30 баравари миқдорда; Бешта рағбатлантирувчи ўрин — ҳар бири энг кам иш ҳақининг 20 баравари миқдорда пул мукофотлари билан тақдирланадилар.

Танлов ғолиблари Ўзбекистон Республикаси Мустиқлигининг 26 йиллиги байрами арафасида эълон қилинади.

ТАНЛОВГА МАРҲАМАТ, АЗИЗ ИЖОДКОРЛАР!

“ПОСБОНИМАН МУҚАДДАС ЮРТНИНГ” ТАНЛОВИ ЯҚУНЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 20 декабрдаги “Ўзбекистон Қуролли Кучлари ташкил этилганининг 25 йиллиги ва Ватан ҳимоячилари кўни байрамга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги Фармойиши ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳамда “Ижод” жамоат фонди томонидан эълон қилинган ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги энг яхши

кўшиқлар яратиш учун Ватан ҳимоячиларига бағишланган “Посбониман муқаддас юртнинг” шеърлар танлови яқунланди. Қуйидаги ижодкорлар юрти-

Муборак бўлсин!

миздаги тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш, ёш авлодни миллий гурур ва мамлакат Қуролли Кучларига чукр ҳурмат

руҳида тарбиялаш ва Ватан ҳимоячисининг янги қиёфасини шакллантириш, “Ўзбекистон — мустиқил Ватаним, миллий армиям фахрим, гурурим!” шиори моҳияти акс эттирилган, бебаҳо неъмат бўлмиш мустиқилликнинг беқиёс аҳамияти, она-Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғуси тараннум этилгани учун “Посбониман муқаддас юртнинг” танлови мукофотида сазовор бўлдилар:

- 1-ўрин:**
Азиз Саид — “Учувчи аскар кўшиғи”, “Алоқачи аскарлар кўшиғи”, “Танкчилар кўшиғи”, “Сапёрлар кўшиғи”, “Тўпчи аскарлар кўшиғи” шеърлари учун;
- 2-ўрин:**
Искандар Раҳмон — “Дилбандингман, Ватан” номли саф кўшиқлари ҳамда ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги туркум шеърлари учун;
Мирпўлат Мирзо — “Гуллар ифориға чўсин бу Ватан” номли туркуми учун;
- 3-ўрин:**
Замира Рўзиева — “Аскар ўғлонларимга” номли туркуми учун;
Ориф Мадалиев — “Аскар кўшиғи”, “Йигит сўзи”, “Ўғлонман”, “Тилак”, “Хизматдош дўстларимга” шеърлари учун;
Юлдуз Ҳасанова — “Бу замин бағрига юлдузлар бўйлар” номли туркум шеърлари учун;
- Рағбатлантирувчи ўринлар:**
Зулфия Юнусова — “Ватан ҳимояси — олий қадрият” мавзусидаги туркум шеърлари учун;
Ифтихор Хонжўжаев — “Ўзбек деган сўзга эгиздир гурур” номли туркум шеърлари учун;
Туроб Ниёз — “Ўзбек йигитларининг аҳди”, “Ишонар бизга Ватан”, “Биз ўзбек аскарлари”, “Машқда қийин бўлса...” шеърлари учун;
Сохибжон Хатамов — “Аскар кўшиғи” шеъри учун;
Мафтуна Норматова — “Ватанга беришга арзисин жонинг”, “Ҳарбий йигитга” шеърлари учун.
- Танлов ғолиблари ва совриндорларига мукофотлар жорий йилнинг август ойи учинчи ўн кунлигида топширилади.

ТАНЛОВ ФОЛИБЛАРИНИ ҚУТЛАЙМИЗ!

“ЖАҲОН АДАБИЁТИ” 2017 йил, апрел соня

Улуғ немис шоири ва файласуфи И.В.Гёте жаҳон адабиёти тараққиётига беқиёс ҳисса қўшган адиблардан. “Шеърят минтақалари” рукнида ўқувчиларга унинг “Охириг ижод” деб номланган туркуми тақдим этилган. Туркумдаги назмий ҳикматлар ва эпиграммаларда шоирнинг ўткир фикрлари ва фалсафий муҳоҳадаларига гувоҳ бўласиз. Туркуми С.Оллоёр таржима қилган. Шунингдек, шеърят илхосмандлари атоқли испан шоири Рафаэль Алберти (таржимон Я. Тоға), пашхур рус шоири Евгений Евтушенко (таржимон Н. Жонузок) ижодий меросидан намуналарни ўқийди.

Халқ шоири, Ўзбекистон Қаҳрамони Эркин Воҳидовнинг ўзбек тилининг бой хазинаси, ўзбекча сўзларнинг сермаънолиги ҳақида рисоалари китобхонларга яхши маълум. Таниқли олим ва таржимон Иброҳим Фафуровнинг “Ҳаҳр вақти” номли эссеида: “Шоирга чиндан ҳам улуг ақл ато этилмиш эди. Бу ақлнинг зум-

ралари адаб ришталаридан тўқилмиш эди. Адаб ришталаридан тўқилган ақл фақат музайян адаб сўзларини айтиди, ёзди, ўқиди...”, деб ёзади. Журналнинг ушбу сониди Кўчқор Норқобилининг “У Ер шарини кўтариб яшадим”, Аҳмадjon Мелибоевнинг “Чеховни англаш” эсселари ҳам берилган. Кўп йиллар Туркистон тарихини ўрганган, жадидлар фаолияти мавзусида тадқиқотлар олиб борган япониялик олим Хисаи Коматцунинг “Уч жадидчи ва

ўзгарган дунё” мақоласи ва профессор Б.Каримов билан суҳбати ўқувчиларда алоҳида қизиқиш уйғотиши таъин. “Жаҳон адабиёти”нинг олдинги сонларида босилган В.Гюгонинг “Париж Биби Мариям ибодатхонаси” ва И.Калашниковнинг “Қаттол аср” романи вақти давомида ҳам журналнинг ушбу сониди ўқийсиз.

Адабий нашрларда

Юрилади. Толмас ижодкор, олим ва иқтидорли раҳбар Ҳафиз Абдусаматовнинг ибратли ҳаёт ва ижод йўли ҳақидаги хотиралари олимнинг рафикаси, филология фанлари номзоди Саодат Тўрабекованинг “Театр жанридаги эди” номли мақоласида ёритилган. Хоразм Маъмур академияси илмий ходими Анвар Матниёзовнинг “Соҳир овоз соҳиб” мақоласида Ўзбекистон, Туркменистон ва Қорақалпоғистон халқ ар-

тисти Комилжон Отаниёзовнинг ижодий тажрибаларига назар солинади.

Шунингдек, журнал саҳифаларидан санъатшунослик фанлари доктори И.Мухторовнинг “Толға битилган режиссёрлик”, Ш.Абдурауловнинг “Шеър ва тарих қасрин яратиб...”, Ф.Абдувоҳидовнинг “Истиқлол талаби”, Б.Якубовнинг “Драматургия ва талқин” сингари рангбаранг мавзудаги мақола ва тадқиқотлари, Хотира ва қадрлаш кўни муносабати билан устозлар ҳақидаги ёдномалар, Бердак номидаги Қорақалпоқ давлат академик театри ва Наманган вилояти мусиқали драма театри жамоаси билан учрашув ва суҳбатлар ўрин олган.

“ТЕАТР” 2017 йил, 3-сон

журналининг янги сони “Адабиятга эътибор — маънавиятга, келажакка эътибор” шоири остида ўтган аънанавий Республика “Китоб байрами” ҳақидаги “Ҳар кун китоб байрами бўлсин!” сарлавҳали мақола билан очилади. Сийсий фанлар номзоди, доцент Азамат Хайдаров “Мулоқот — одамийлик мезони” мақоласида “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб ном берилган ушбу йилда давлатимиз раҳбарининг халқ вакиллари билан учрашув ва суҳбатлари, одамларнинг келажак бўлган ишончи ҳақида сўз

Янги нашр

анъана ва маросимларга хос бўлган (масалан, маҳалла, ҳашар, пахта, палов, кулча нон сингари) сўзларнинг инсон тасаввурини дастлабки образи, кўчма маъноси, бадиий асарда қай даражада қўлланилиши тадқиқ этилади. Шунингдек, тили бир-бирига яқин бўлган турли этник гуруҳлар ва элларнинг шева ва лаҳжалари, маросим ва урф-одатларининг бир-бирига таъсирига оид муҳим жиҳатлар кўрсатиб берилди. Бугунги кунда фан ва техника тараққиёти натижасида, тили ривожининг умумий қонуниятлари асосида ўзбек тили лугати янги лексик бириклар, атамалар келиб қўшилмоқда ёки аввалдан мавжуд бўлган баъзи атамалар қайта номланиб янги терминлар ҳосил бўлмоқда. Бу бошқа фанлар қатори тилшунослик фанининг ривожланиши ва кенгайишига олиб келмоқда. Шу жиҳатдан ҳам “Ўзбек маданият сценарийлари” китобида тилшуноснинг бойлиги ва барча жондорларини ўзида акс эттирадиган сўз ва атамалар тадқиқ қилинган. Бу тадқиқот китобхонлар тасаввурини муайян тушувчан ҳоли қилишига ёрдам берилган “Ўзбек лингвомаданий лугати”ни яратиш пайти келганини кўрсатди.

АСРИЙ ҚАДРИЯТЛАР

Алишер Навоий номидаги Самарқанд давлат университети ҳамда Самарқанд давлат чет тиллар институти профессори, ўқитувчилари Ш.Эшнӣёзова, Т.Ниёзова ҳамда Ф.Рўзиков томонидан тайёрланган “Фан” нашриётида чоп этилган “Ўзбекистоний маданият сценарий” (“Ўзбек маданият сценарийлари”) китобида ўзбек алиб-ларининг XX асрда яратилган бадиий асарларида халқимизнинг маданият ҳаётига хос қадриятлар, урф-одатларга оид атамалар ва сўзларнинг қанчалик муваффақиятли қўлланилиши, мазмун-моҳияти, ҳозирги кундаги аҳамияти ҳар томонлама тадқиқ қилинган. Мазкур тадқиқот тилшунослар, адабиётшунослар ва кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган. XX асрда яратилган энг яхши ўзбек прозаик асарлари ўтган юз йилликдаги ижтимоий-сиёсий, гоъий ҳолисалар ривожига ажлодлар қадриятлари, халқнинг миллий менталитетини ўзида акс эттирган. Шу билан бирга, уларда адолат ва бағрикенглик, ахлоқий омиллар ҳамisha устувор бўлган. Ушбу китобда замонавий ўзбек насли намуналарида акс этган, халқимиз турмуш тарзи, яшаш шароити,

“ТАБАССУМ ШОШИЙ АЙТГАН ҲАНГОМАЛАР”

“Дўстлик” ордени соҳиб, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, драматург Ҳайдар Муҳаммаднинг “Табассум Шоший айтган хангомалар” китобига самимий ва беғубор кулгига йўғрилган хангомалари жамланган. Таниқли шоир, адиб ва санъаткорларнинг феъл-атвори, муомала-муносабатини зийраклик билан кузатган муаллиф улар иштирокида рўй берган қизиқ воқеаларни қозоғга туширган. Китобга, шунингдек, Ҳайдар Муҳаммаднинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида таниқли, эл севган ижодкорларнинг фикр-мулоҳазалари ҳамда ижодидан намуналар ҳам киритилган. Қуйида Табассум Шошийнинг хангомаларидан бир шингил ўқийсиз.

Ойбекнинг футбол кўргани

Ойбек бир кун умр йўлдоши Зарифахон билан футбол ўйинига тушибди. Бироз томоша қилишибди. Шунда бир футболчи тепган тўп жуда баланглаб кетибди. Ойбек Зарифахонга: — Зарифахон, юринг кетдик. Энди тўп бундан балангда чиқмайди. Шу тўппар ютди, — деб уйга кетибди.

Жаннатда ҳам мушук бўларканми?

Миллий театр жамоаси бир йили ёзда Қашқадарёга боришади. Кун ниҳоят-да исиб кетган экан. Кимдир: “Бугун Микрога борамиз, у жой нақ жаннатнинг ўзи”, дейди. Ниҳоят кечки пайт Микрога келиб, санаторияга жойлашибди. Артистлар жойлашган бир қаватли бино катта боғнинг чеккасида бўлиб, битта эшиги боғ томонга очилар экан.

Тўйчи Орипов билан Толиб Каримов қаерга бормасин, ҳамisha бир хонада туришаркан. Ярим тунда улар ётган хонага иккита мушук кириб биғиллабди. Тўйчи ака довдираб уйқудан уйғониб: — Толиб, биз қаердамиз? — деб сўрабди. — Жаннатдамиз, — дебди Толиб уйқуси ўчиб. — Жаннатда мушук нима қилади? Кув, жаннатдан бу махлукларни, — дебди Тўйчи ака.

Соиб Хўжаев сувга чўкканда

Бир кун кинорежиссёр Али Ҳамроев филм суратга олаётганда Соиб Хўжаев ўйнайдиган қаҳрамон сувга чўкиши керак экан. Соиб акани тез оқар сойга олиб бориб, суратга ола бошлашибди. Шунда Соиб Хўжаев ростмана сувга чўка бошлабди, “Мени қутқаринлар”, деб бақирди. Режиссёр билан оператор манзара табиий чиқаётганидан хурсанд бўлиб, “Яхши! Яхши! Табиий чиқапти”, дейишибди. Соиб Хўжаев чиндан сувга чўкканда йигитлар сувга тушиб судраб олиб чиқишади. Али Ҳамроев келиб, “Табриқлаймиз, ниҳоятда зўр кадр чиқди!..”, дебди. — Сенларга зўр. Менга сағал бўлмаса шўр бўлар эди, — деган экан Соиб ака.

ТУЗАТИШ

Газетамизнинг ўтган сони 3-бетдаги “Мангу лаҳза” сурати тағсўзидаги “саксонинчи йиллар” жумласи “етмишинчи йиллар” деб ўқилсин.

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ

ҲОМИЙ:
“МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ”
АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ

O'zbekiston
adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91
Котибият — 233-49-93

Электрон манзилимиз:
uzas.gzt@mail.ru

Санаъат бўлими: 233-56-40
Назм ва наср бўлими: 233-58-60

Бош
муҳаррир
Сирожидин
САЙИД

Тахририятга келган қўлёмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри тахририят нукта назаридан фарқланishi мумкин.

Масъул китоб — Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир — Барно СУЛТОНОВА
Саҳифаловчи — Зафар РЎЗИЕВ

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Босмахона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 22.15

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 26.11.2014 йил 0283-рақам билан рўйхатга олинган. Айди — 5510. Буюртма Г — 682. Ҳажми — 3 бола табоқ А-2. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 5 6

Кўнгил минтақаси

Марина ЦВЕТАЕВА

МЕҲНАТ КЎЗЭШЛАРИМ... МУҲАББАТДА ТУМАН ТАРҚАЛГАНИ ЙЎҚ!

1
Қоронгулик ичра, зулумот ичра —
Ришар қуролига ўхшайди ҳилол.
Омборда чанг босган мўйна, шяпа —
Шоир у артистга ёқар эҳтимол.

2
Йиртқич шамолларнинг кучли нафаси,
Ўйласам ёндирар қуйган танимни.
Шимол боғларининг қисқа нафаси —
Йиртиб отма менинг ёганларимни.

3
Турибсан қўлларни чўнтакка солиб,
Мағрурман. Сув йўли — кўқарар ўтлар.
Ўйлайман, кимдир ҳаёлин олиб,
Кетасан! Ҳаёдан нималар ўтар?!

4
Иссиқ туманлари кезар Сити'нинг,
Сенинг кўзларингда алланечук гам.
Менинг ҳаёлимда қолар лабларнинг —
Ва яна битта сўз: Яшанлар, яшан!

5
Юзим оллингин ювиб ташлар ёш,
Ундан бахра олгин — Муҳаббат борсан!
Менинг кўз ёшларим — сувга тушган тош,
Эртага тонг сахар жоисиз ўйғосан.

6
Тош йўлланг Ҳиндистон элидан бизга,
Қачон кўришамиз, тундами, жоним?
Салом айтинг мендан хотинингизга,
Асло ранжимасин яшил кўз хоним.

Янги таржималар

7
Шўхчан шамолларнинг келди раши,
Менга қадридир қисмат ҳар лаҳза.
Ҳисларим, қовоғим, лабимда акси —
Йиртқичга айланар рашикам кўзгалса.

8
Оёқларим қақшар, беҳол, бемадор,
Санчилар Худонинг найзаси аниқ.
Шафақ нола чекар тизилиб қатор,
Кармен'га айланар қутурган борлик.

9
Қўлларим чўнтакда турибман мағрур,
Шаҳар узра туман тарқалган қуюқ.
Ўртаимизда уммон — улкан ва чуқур,
Муҳаббатда туман тарқалгани йўқ!

10
Уйқусиз тунлардан топасан завои,
Ҳеч кимга ўхшамай тортасан ювош.
Игналар санчилар — сокинлашар қон,
Худди Серафим'дай тўқасан кўз ёш.

11
Қўлларинг беҳоддир — уйқусиз тундан,
Дўстга ҳам душманга боқасан бефарқ.
Қулоққа чалинган ҳар сўз бежаранг,
Ҳатто қаҳратон ҳам шаҳардай безавқ.

12
Шарпалар... мулойим тортади лаблар,
Қаршингда юмилиб борар икки кўз.
Ёниб турган чехра... қора тун, қалблар,
Таскин берар ортда қолаётган сўз.

13
Биламан, ўламан қизарганда уфқ,
Ё истагим малол келса Тангрига...
Балки насиб этар икки бор ўлмоқ —
Бир шом, бириси сахар пайтига.

14
Ерда хиром айлаб ўтказдим кўни —
Малаклар, беқусур гулдан олиб завқ.
Олгани келсайди оққўш руҳимни,
Биламан, ўламан қизарса шафақ.

15
Мулойим сийламан беқадр сочин,
Қўл силқиб осмонга йўллайман салом.
Шафақнинг ичига сизмас қувончи —
Ажал бағрида ҳам шоирман, тамом.

Рус тилидан Хосият РУСТАМОВА таржимаси.

- 1 Сити — Англиядаги шаҳар.
- 2 Француз бастакори Жоржа Бизеннинг «Кармен» операси назарда тутилмоқда.
- 3 Серафим — насронийлик аъёнлариди Худого яқин фаришта сифатида тилга олинади.

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Навоий шаҳар ИИБ томонидан Идиев Акбар Аваз ўғли номига 2013 йил 1 август кунини АА 2384440 рақам билан берилган паспорт ҳамда Тошкент Ислоом Университети томонидан 2016 йили В-849775 рақам билан берилган диплом йўқолганлиги сабаб бекор қилинади.

ЖУМА КУНЛАРИ
ЧИҚАДИ.

СОТУВА НАРХИ
ЭРКИН.

ISSN 2183-624X

